

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhajala vsak ponedeljek jutraj. — Na roča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.—, po razmašilih dostavljena Din 5.— mesečno

Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Velike reforme v Bolgariji

Nova bolgarska vlada Georgijeva je izvedla že velike upravne reforme — Namesto na 16 okrožij je država razdeljena na 7 pokrajin — Reformirana bosta tudi sodstvo in občinska samouprava — Razpust organizacije makedonstvujuših

Sofija, 21. maja, r. V Sofiji in ostali Bolgariji vlada mir. Od včeraj je življenje po vsej Bolgariji zopet normalno. Ukinjeni sta omejitve nočnega prometa po mestih in cenzura brzojav, namenjenih v inozemstvo. Uvedba diktature je sicer presenetila bolgarsko javnost, ni je pa zveljavila.

Iz manifesta nove vlade je razvidno, da so njene ideje iste, za katere so se v Bolgariji borili politični ljudje okoli »Zvena«. Že v času razkola v Demokratičeskem zboru se je v skupini okoli Aleksandra Cankova osnoval poseben krožek idejnih ljudi, katerih glasilu je bilo nekaj časa list »Luč«. V tej skupini so se zbrali nenačrt vsi, ki so se pozneje združili okoli časopisa »Zveno«. Skupina okoli lista »Luč« se je polagoma ločila od Cankova in končno pred 5 leti je osnovala svojo neodvisno organizacijo. Časopis »Zveno« je kmalu zbral okoli sebe precejšnje število intelektualcev iz neodvisnih poklicev ter bivših oficirjev bolgarske vojske, ki so po večini sodelovali v prevratu 9. junija 1923.

»Zveno« je kmalu zavzel vplivno mesto v bolgarskem javnem življenju in ljudje okoli njega so dobivali čim dalje večji vpliv zlasti v vrstah bolgarske aktivne vojske. »Zveno« in njegovi pristaši so zbudili v bolgarski javnosti pozornost zlasti v času tako zване vohunske afere l. 1930, ki je bila uspešno razkrinkana samo s prizadevanjem omenjenega lista in ljudi okoli njega. V tej aferi je padel kot žrtev polkovnik Marinopolski, odpuščenih je bilo več oficirjev, polpolnoma pa sta bila razkrinkana Bakardžijev, tedanji vojni minister in bivši šef bolgarskega generalnega štaba, ter general Zdravko Georgijev, sedaj upokojeni poveljnik sofijske posadke. Pristaši »Zvena« so že prej, preden so se ločili od Cankova, pričeli v času vlade pokojnega Ljapčeva pripravljati načrte za prevrat v svojo izvedbo svojega programa. V početku njihovega pokreta je Aleksander Cankov sam delal za to, da bi se zarota čim prej izvršila, ker pa so se pristaši »Zvena« čim dalje bolj oddaljevali od njegove politike, in tudi njega samega, je ostal skoraj popolnoma osamljen. Zgodilo se je še več, sobotni prevrat je v precejšnji meri napravljen proti politiki Cankova sami.

Program »Zvena«

Za ideologijo pristašev »Zvena« so značilne nekatere programatične točke od 25. junija 1933. Da bi zavrnili razna sumničenja ter preprečili gotove intrige svojih nasprotnikov, so tedaj objavili deklaracijo, v kateri trdijo, da niso proti ustavi, temveč odkriti nasprotniki cele vrste zastarelih dolžb v ustavi, ki dajejo možnost strankam, da brezskrbno eksperimentirajo s državo ter demoralizirajo narod. Tedaj so dejali, da niso proti monarhiji, temveč za razmerje sodbodnih državljanov proti tej ustanovi, namreč, da se vidi vsak negativen pojav tako »v pastirski kolibi kakor v kraljevski palači«. Kot neomajni borci za samostojno Bolgarijo so oni, kakor pravijo, pristaši zblizanja z Jugoslavijo. Bore se za suverenost države na vsem ozemlju in tudi v notranjem okrožju ter obsojajo zločine makedonstvujuših. Prvi in drugi člen njihovega programa pravi: »Politična skupina »Zvena« ima glavno nalogo, da zbira v skupni politični akciji državljane vseh političnih strank iz vseh družabnih slojev, gospodarskih, kulturnih, znanstvenih in drugih organizacij. »Zveno« je za prostovoljno nacionalno in državno disciplino ter ima za cilj politični pokret obnove, ki naj v celoti izvede program te skupine, objavljen 28. junija 1930, ki ga v glavnih smereh vsebuje tudi manifest nove vlade.

Zveze z vojsko

Ta idejna skupina je proti strankam, vendar pa je bilo potrebno, da se nasloni na kakšno organizirano moč, tem bolj, ker je imela proti sebi vse politične stranke in velik del neodgovornih činiteljev. Poizkus z Aleksandrom Cankovim in še nekaterimi strankami ni imel povoljnega uspeha. Cankov je po njihovem mnenju zaigral prevrat 9. junija in njegov poizkus, da bi osnoval novo stranko široke množice, ni zbil zaupanja. Za uspeh akcije je bilo treba poiskati zaslonne bodisi pri vladarju bodisi v vojski, ker drugega izhoda ni bilo. Kralj jim je zbil upanje, da bo šel po njihovem potu, sami pa so neutrudno organizirali vojsko. Njihovi voditelji so ne prestopno obiskovali posamezne posadke ter pridobivali v njih pristaše za svoje cilje. Od časa do časa so v nasprotnem tisku izšli napadi proti njim, češ, da zastrpljajo vojaštvo, napolnjevajo se s tudi grožnje od strani VMRO ter prijateljev neodgovornih faktorjev v vojski in izven nje, pred mesecem dni pa je zarotniško omrežje že prepredlo vso Bolgarijo. V vrstah aktivne vojske so se jim pridružili zlasti mlajši oficirji do majorskega čina pa tudi nekateri višji oficirji.

Vodstvo »Zvena«

Vodstvo politične skupine »Zveno« tvorijo sedanjí predsednik vlade Kimon Georgijev, sedanjí finančni minister Peter Todorov, rezervni oficir Vasilij Karakulakov, rezervni oficir in publicist Ivan Harizanov, sedanjí upravnik policije Vladimir Načev ter rezervni polkovnik Stavre Andrejev, ki o idejni voditelji akcije.

Glavni organizator in inspirator pa je bila oseba, katere ime se je le redko ome-

njalo izven Bolgarije. To je bivši upravnik sofijske voje akademije Damjan Velčev, ki je bil skupno s Kimonom Georgijevim in pokojnim Nikolom Račevim glavni organizator prevrata 9. junija l. 1923.

Kar se tiče zunanje politike, namerava nova vlada nadaljevati politiko zblizevanja. Ali bo v reševanju vseh zelo zapletenih vprašanj notranje in zunanje politike Bolgarije imela uspeh, bo pokazala šele bodočnost.

Izjava Georgijeva

Sofija, 21. maja, r. Predsednik nove vlade Kimon Georgijev je izjavil, da bo zunanja politika nove vlade izraz mirnih odnosov s sosedji na podlagi enakopravnosti, gospodarskih zvez in kulturne avtonomije bolgarskih manjšin, kjerkoli se nahajajo.

Kar se tiče odnosov z Rusijo, je dejal dalje, moram reči, da moremo mirno voditi politiko mira z vsemi, pa tudi s Sovjetsko unijo. To je naša želja, to so naša prizadevanja, naša volja, okoliščine pa bodo rešile vse drugo.

Kar se tiče gospodarske politike, namerava nova vlada započeti širokopotezno akcijo v vseh panogah gospodarskega življenja s podpiranjem delovnih slojev in posebno s skrbjo za kmeta, ki je edina sila naroda in ki največ trpi zaradi današnje gospodarske krize. Osnovna naloga nove vlade bo podpirati kmečko prebivalstvo, da bi moglo zadostiti svojim potrebam s povečanjem dohodkov od svojega dela. Razen tega hoče vlada podpirati zadružništvo, ki je neobhodno potrebno in koristno za novo gospodarsko organizacijo države. V svojo olajšanja položaja delovnega ljudstva bo uvedla sistem monopola na proizvodnjo prvih neobhodnih potrebščin, kakor je bilo že poudarjeno v vladnem manifestu.

O odnosih nove vlade napram parlamentu je ministri predsednik odgovoril: Parlament bo ostal, vendar pa bo temeljito reformiran v skladu s potrebami časa. Uvedlo se bo sodelovanje gospodarskih kategorij v zakonodajnem delu države. Med tem bomo krojili novo državo v skladu z osnovnimi potrebami življenja, ki ne trpe odlašanja.

Kar se tiče ustave, je izjavil Georgijev, nove vlade ne more ovirati v nobeni iniciativi. Stvar drugih je ugotoviti, ali bo njeno konstruktivno delo v skladu s formalnimi zahtevami ustave.

Nova upravna razdelitev

Sofija, 21. maja, r. V soboto zvečer je bil objavljen ukaz o novi upravni razdelitvi Bolgarije. Namesto 16 okrožij ima Bolgarija sedaj 7 pokrajin, in sicer: 1. sofijsko, 2. šumsko, 3. vračansko, 4. starozagorsko, 5. plovdivsko, 6. plevensko in 7. bolgarsko.

Nove pokrajine upravljajo pokrajinski direktorji, ki so že imenovani.

Reforma uprave

Sofija, 21. maja p. Vlada dela pospešeno za reorganizacijo občin v novih upravnih pokrajinah. Kakor znano, je novi režim razdelil Bolgarijo na sedem pokrajin. Imenovani pokrajinski direktorji, ki so se večeraj predstavili vladi, so imeli z njo skupno konferenco, na kateri so prejeli potrebna navodila. V novih pokrajinah bo notranji minister nadomestil dosedanjega predsednika občin z novimi. Občine bodo dobile tudi gotovo mero sodne kompetence. Občinski tajniki bodo morali biti pravniki. Število okrožnih sodišč bo zmanjšano in bo vseh samo sedem, v vsaki pokrajini po eno. Vlada pripravlja tudi zakon o stabilizaciji državnih nameščenec.

Slovo Mušanova

Sofija, 21. maja AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Dopoldne so izročili v posameznih ministrstvih in v drugih državnih ustanovah posle novim osebam. Bivši ministri in bivše starešine uradov so se poslovili od svojega uradništva in ga izročili novim predstojnikom. Bivši predsednik vlade in zunanji minister Mušanov se je poslovil od svojega uradništva z govorom, v katerem je dejal med drugim, da se je mednarodni položaj Bolgarske močno popravil in da je to za službo smeri, po katerem se je ravnala zunanja politika Bolgarske. Predsednik vlade in zastopnik zunanje ministrice Kimon Georgijev je s svoje strani pozdravil znamenito popravilo. Izrazil je upanje, da bo uradništvo enakopravno s njim sodelovalo, kakor je sodelovalo z njegovim prednikom.

Preosnova parlamenta

Sofija, 21. maja p. Vlada se smatra za popolnoma stabilno. V Sofiji in v drugih krajih je zopet uvedena dosedanja policjska ura, s čemer je dobilo prebivalstvo ponovno svobodo gibanja. Življenje v Sofiji je postalo normalno. Iz vseh krajev poročajo o lepem sprejemu novega režima. Velika stavka delavcev v tobačni industriji v Plovdivu je končana in likvidirana.

Danes je vlada izdala uredbu, s katero se prepovedujejo vsi napovedani sestanki shodi in konference. Zborovalna svoboda

bo obnovljena v doglednem času. V vladnih krogih izjavljajo, da bo sedanji režim trajal tri do štiri leta.

Eden izmed članov bolgarske vlade je danes izjavil novinarjem: Čim se bodo uredile notranje razmere in bo vlada ustvarila možnost za normalno vzdrževanje tekočih poslov, bo pričela direktna pogajanja s svojimi sosedji. V prvi vrsti bo Bolgarija nadaljevala pogajanja z Jugoslavijo, ki so se pričela na tako prijateljski način v času prejšnje vlade. Nova vlada želi čimprej razčistiti vsa sporna vprašanja in ustvariti prijateljske zveze s sosedji.

Nadalje je izjavil član nove bolgarske vlade, da bo Bolgarija v kratkem priznala Sovjetsko Rusijo. Prav tako je izjavil kot povsem gotovo, da bo imel novi parlament samo 100 poslancev, izmed katerih jih bo imenoval 75 kralj, 25 pa stanovske organizacije.

Mir ni kršen

Bolgarski tiskovni urad je opoldne objavil naslednji komunikat:

Vesti, ki so se razširile ob imenovanju vlade Georgijeva o velikih in krvavih neredih v Sofiji ter v ostali Bolgariji, so popolnoma fantastične. V bolgarski prestolnici in notranjosti države vlada mir. Nikjer ni prišlo do spopadov in policiji ni bilo v nobenem primeru potrebno intervenirati. Nekatere policijske oblasti v oddaljenih krajih so okrožnico o proglašitvi obrednega stanja prejele s 35 urno zamudno in čeprav se je tam vedelo, za izpodbijanje v Sofiji, do nemirov ni prišlo. Prebivalstvo je povsod mirno sprejelo na znanje novo stanje stvari.

Novi zunanji minister

Pariz, 21. maja p. Po vestih iz Sofije je bolgarski poslanik v Parizu, Bartolov, imenovan za zunanjega ministra. Bartolov smatra za inteligentnega človeka, ki ima mnogo dobre volje ter je bil vedno pristaš moderne in realne politike. On je zet francoskega poslanca Renoua. V Parizu ima izredno dobre zveze, kar mu bo znatno olajšalo izvrševanje njegove dolžnosti.

Rimski poslanik odpoklican

Sofija, 21. maja p. Dosedanji bolgarski poslanik v Rimu general Vlkov, ki je odpoklican, je odpotoval iz Rima v Nemčijo, kjer se bo stalno nastanil.

Kosta Todorov poslanik v Parizu

Sofija, 21. maja p. Doznava se, da bo bivši minister in bivši bolgarski poslanik v Beogradu, Kosta Todorov, imenovan za bolgarskega poslanika v Parizu.

Zemljedelci za vlado

Sofija, 21. maja p. Zemljedelci po vrsti izjavljajo, da odobravajo delo nove vlade. Obenem zahtevajo preiskavo o delu bivše vlade, o kateri trdijo, da so bili v njej mnogi ministri korupcionisti.

Razkol med pristaši Cankova

Sofija, 21. maja p. Demokratičeskí zbor Cankova, ki je nastopal kot fašistična stranka pod imenom narodno socialističnega pokreta, se je razdelil takoj po imenovanju nove vlade v dva tabora. Prvi je pripravljen podpirati novo vlado, drugi s Cankovim in Kazasovim na čelu pa hoče ostati ob strani.

Razpust VMRO

Sofija, 21. maja p. Iz petriškega okrožja, kjer je središče makedonstvujuših, prihajajo vesti, da je prebivalstvo z velikim veseljem sprejelo vesti o imenovanju nove vlade, od katere pričakuje, da ga bo osvobodila strašnega terorja makedonstvujuših. Zaradi izpremembe razmer so večeraj dan slavili kot pravi narodni praznik. Ljudje se polagoma vračajo v domove, iz katerih so pobegnili zaradi nasilstev makedonstvujuših. V mnogih krajih so priredili manifestacije za novi režim. Vse konspiratorske organizacije v Bolgariji so razglašene in likvidirane. Razpuščena je tudi organizacija VMRO. O usodi njenega voditelja Vanče Mihajlova krojijo razne verzije, ki na se niso potrjene.

Važne izpremembe v železniški upravi

Beograd, 21. maja. AA. Za pomočnika ministra za železniško službo je imenovan v 2. skupini g. inž. Milivoje Djurović. — Premesena sta: za ravnatelja državnih železnic v Sarajevu inž. Dimitrije Naumović, ravnatelj državnih železnic v Beogradu inž. Aleksander Petrović, ravnatelj državnih železnic v Sarajevu.

Upokojen je M. Josif Lontkijević, načelnik splošnega oddelka prometnega ministrstva.

Izgredi na beograjskem vseučilišču

Beograd, 21. maja AA. Dopoldne je bil na pravni fakulteti beograjskega vseučilišča shod dijakov, na katerem so razpravljali o uredbi o dijaških družtvih. Že med shodom je prišlo do izgreduv, v katerih so poškodovali opravo.

Veliki nemiri v Italiji

Odpor proti fašističnemu gospodarstvu — Nemiri zavzemajo prav resno obliko

Dunaj, 21. maja p. Že nekaj let so se le redko čule vesti o neredih v Italiji. V zadnjem času pa so ponovno pričela prihajati poročila o tamošnjih nemirih. Čeprav je italijanska cenzura zelo stroga, ji vendar ni uspelo preprečiti teh vesti, kar dokazuje čimdalje večje naraščanje gospodarskih težkoč, v katere je zašla Italija v poslednjih mesecih. Znižanje mezd je še poslabšalo položaj. Poizkus, da bi se posledice znižanja mezd izravnale s prislilnim znižanjem cen, pri čemer mora nositi mali trgovec vse breme, je doživel neuspeh že v drugih državah in sedaj v Italiji. Mussolini je zašel v položaj, v katerem se je nahajala Nemčija, ko sta delala tamkaj takšne eksperimente Luther in Brüning, čeprav so zapirali trgovce celo v koncentracijska taborišča. V raznih italijanskih krajih je prišlo do demonstracij zaradi lakote. Izvršene pa so bile množične

aretacije v Florenci, Padovi, Vidmu in Turinu. Nezadovoljstvo se ne kaže samo v industrijskih središčih severne Italije, temveč tudi v pokrajinah podjarmljenih narodnih manjšin, zlasti pa v slovenskih in hrvaških krajih. Tako so v Zagrebu na Goriškem priredili velike demonstracije, pri katerih so klicali: Dajte nam kruha in dela! Demonstranti so poslali k podežatu deputacijo zaradi pogajanj, člani deputacije pa so bili vsi aretirani. Nato so ostali demonstranti priredili še hujše demonstracije ter je bila policija prisiljena izpustiti aretirance. V nekem kraju v Istri je došlo do hudega spopada, ko je neki eksekutor hotel zapleniti imetje nekega kmeta. V Kožbani se je morala fašistična policija umakniti pred kmetom ter pustiti na mestu zaplenjene stvari davčnih obveznikov.

Sestanek zunanjih ministrov Male antante

Priprave za pakt o nenapadanju med Rusijo in Malo antanto — Turčija za osnivanje črnomskega bloka

Zeneva, 21. maja. p. V poučenih krogih govore, da se bodo zunanji ministri Male antante sestali v Zenevi 28. t. m.

London, 21. maja. p. »Daily Mail« je objavil vest, po kateri se bodo prihodnji teden sestali v Montreuilu zastopniki Rumunije, Turčije in Jugoslavije z ruskim ljudskim komisarjem za zunanje zadeve Litvinovim ki se nudi v Franciji in ki se bo vrnil na ta sestanek v Švico, čigar namen je pripraviti vstop Rusije v Društvo narodov ter skleniti pakt o nenapadanju med Rusijo in državami Male antante.

Ankara, 21. maja. p. O razgovorih turških državnikov z grškim vojnim ministrom Kondiliosom se doznava, da je bilo pri tej priliki sklenjeno, da se glede na nevarnost, ki grozi od strani Italije, militarizira obmejna Tracija na eni in drugi strani meje. Kakor znano, je bila ta pokrajina na podlagi lausanske pogodbe demilitarizirana. Prav tako je sklenjeno, da se v danem primeru zapro Dardanele zaradi obrambe Turčije. Ker sta oba sklepa proti lausanski pogodbi, računajo, da bo prišlo do protestov, zlasti od strani Italije. Turčija želi ustvariti črnomorski blok, zaradi česar je prav tako, kakor sta Grčija in Jugoslavija, zainteresirana pri sporazumu z Bolgarijo. V tem pogledu imajo vse tri države enake interese.

Zato se s posebno pozornostjo zasleduje razvoj dogodkov v Bolgariji, ker se širijo glasovi, da skuša Italija uveljaviti svoj vpliv. Italijani skušajo zlasti povzročiti težkoče bolgarsko-jugoslovenskemu zblizanju in morebitnemu razširjenju balkanskega pakta. Črnomorski blok, pri katerem bi prišli zlasti v poštev turško-ruski odnosi in rumunsko-ruski odnosi, ki se stalno zboljšujejo, bi vsekakor nudil veliko jamstvo za mir.

Udarec za udarcem

Pred seboj imam »Lagebericht« iz leta 1931, izdan ob času manjšinskega kongresa v Zenevi. V tej nemški pisani knjigi je nagradeno polno gradiva o trpljenju narodnih manjšin. Tudi položaj naših Koroscev je »am naslikan. Nič kaj razveseljivega ne najdemo v tem trezno pisanem poročilu, le ena svetla točka ti vzbudi pozornost: poročilo priznava Avstriji in njenemu včinskemu narodu, da dopuščata koroskim Slovincem svobodno kulturno izživljanje, v kolikor sloni le-to na privatni iniciativi.

Nemci, ki so sicer ostala poročila strastno napadali in z njimi polemizirali (Scheibelbauer itd.), so vzel to lajno priznanje z zadoščenjem na znanjem. Razvoj dogodkov pa kaže, da je bilo tudi to kulturno delovanje nemški nestrpnosti v spotiko in da da so sklenili onemogočiti vsako kulturno delovje. Danes je položaj tak, da bi še tako obziren poročevalec ne mogel več priznati tega, kar je priznal oni leta 1931.

Prvi namen koroskih Nemcev je, preprečiti vsak stik naše manjšine s maternim narodom in Jugoslavijo. Tako, mislijo, bodo koroskim Slovincem vcepili prepričanje, da so narod, različen od onega tostran Karavank, in da pripadajo nemškemu kulturnemu območju. Odtod dalje je le še korak — zunanje vidne asimilacije — do prevzema nemškega jezika. Ta svoj načrt so začeli izvajati naši nasprotniki že v decembru l. 1932., ko je deželna vlada z odredkom skupnega potnega lista zavlekla in otežkočila turneje koroskih pevcev v Jugoslavijo, izražajoč pri tem neki obmejni incident, ki se ni koroskih Slovincem niti najmanj tikal. Ostreje so nastopila koroska oblastva lanske poletje, ko niso dovolila Triglavskemu kvartetu nastopiti v Zahomcu in ga niso pustila niti na zahomsko planino, da se ne bi sestal s koroskimi študenti. Višek pa je celovška nestrpnost dosegla letos, ko so bile v zadnjem trenutku prepovedane štiri vile: pevске prireditve, na katerih bi moral nastopiti kot gost oktet »Ljubljanskega Zvena«. Na tem mestu nas zanima obrazložitev teh prepovedi, zlasti ona v odluku celovškega okrajnega glavarstva, ki je najbolj značilna in se glasi:

»Pri sedanjem notranjepolitičnem položaju se je bati, da bi se vse one prireditve, ki ne služijo domovinski ideji, utegnile zlorabljati za politične demonstracije... Potem nadaljuje: »Ker so ti pogoji dani glede na duh te prireditve (koncert v Borovljah), je bilo treba izdati gornjo prepoved.« Te besede ne pomenijo nič več in nič manj kakor očitek, da so slovenske prireditve na Koroskem protidržavne in izdajalske, prireditve onih Slovincem torej, ki so bili od vsega početka na strani Društva in ki so za svojo pripravljenost, sodelovati v pozitivnem smislu pri obnovi Avstrije, čuli nedavno priznanje iz ust Dollfussa samega. Toda kaj naj porečemo mi Jugoslaveni o številnih javnih prireditvah naših Nemcev in njih pomenu za okrepitev domovinskega čuje in jugoslovenske državne zavesti? Celovški gospodi ne gre le za to, da ne mogoci koroskim Slovincem kulturne stike z nami, ampak tudi za to, da uniči sploh vse kulturno življenje naše manjšine. To

dokazujejo naslednja primera:

Jeseni leta 1933. je oblatovlo nenadno prepovedalo že dovoljeni veliki pevski koncert koroskih zborov pri Mostniku (Annabrick), in to iz smešnih razlogov, da je tisti kraj posvečen po obrambnih bojih proti jugoslovenskim četam leta 1919. in da bi mogla taka prireditve izzvati incidente z »domovini zvestim« ljudstvom. Nič manj gorostasna ni bila prepoved nedolžne igrice »Hrepenenje po materji, katero so hoteli igrati šentjakobčani lani o božiču. Tudi tu je okrajno načelstvo v Beljaku že izdalo dovoljenje, a se je od nekaterih šovinistov dalo prepričati, da predstavlja v tej igri mati — Jugoslavijo, po kateri hrepeni koroski Slovinci, in je dovoljenje preklicalo. Razumljivo je, da so vse te prepovedi povzročile tudi znatno materialno škodo.

Vsi znaki kažejo, da se gonja ne bo ustavila niti pred poedinimi društvi, odnosno pevskimi zbori. Tako je bil na pr. slovenski pevovodja v Dobri vasi kaznovan pred nedavnim časom z globo 50 šilingov, odnosno z zaporom 5 dni, češ, da njegov zbor ni prijavljen, dasi oblatova dobro vedo, da so slovenski pevski zbori na Koroskem samo odseki izobraževalnih društev, ki so seveda prijavljena in delujejo že dolgo vrsto let, ne da bi bila doleži v spotiko.

Navedeni primeri ne dopuščajo dvoma več o tem, kake načrte imajo v vladajoči celovški krog z našo manjšino. Kaj pomenijo vse lepe besede zveznega kancelarja, najsi bodo še tako iskreno mišljene, ko pa si je znala nam sovražno celovška klika ohraniti svoje pozicije tudi pod novim režimom; in ne Dollfuss, ampak ta klika odlučuje slej ko prej v vsem javnem življenju Koroske. Od teh ljudi pa nima koroski Slovinci ničesar pričakovati. Zato je naša sveta dolžnost, da pazno zasledujemo dogodke onstran Karavank, opozarjamo svet na krivice, ki se tam gode, in reagiramo na primeren način. Le tako bomo lahko preprečili, da nam ne bo treba lepega dne objokovati kulturnega pogorišča koroskih Slovincem.

— t — r

TUDI VI obiščite XIV. ljubljanski velesojem

od 30. maja do 10. junija

eleziška izkaznica za POLOVICO VOZNIŠO se dobi pri blagajnah vseh železniških postaj in velja Din 5.—

ermanentne velesojske legitimacije se obo pri Putniku, denarnih zavodih in občinskih uradih.

40.000 m² obsega sejmišča.

sakovrstno blago. Specialne razstave: obratna gospodarska, reklamno-propagandna ruska.

Priključeno velikestestno savišče.

Združite koristno v ugodnim! 4398

Pesem druži Jugoslovence in Bolgare

Proslava „Slavčeve“ 50-letnice z gostovanjem „Rodne pesmi“ iz Plovdiva

Ljubljana, 21. maja. Svečanosti za 50-letnico drugega najstarejšega slovenskega pevskega društva „Slavca“, ki so se vršile pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja in ki jim je dal prihod bolgarskih pevcev ob enem značaj impozantne manifestacije za čim tesnejše zblizanje in sodelovanje vseh južnih Slovanov in vsega slovenstva, so se pričele včeraj zjutraj s poklonitvijo „Slavčevih“ pevcev in njihovih gostov na grobeh umrlih tovarišev pri Sv. Križu. Obiskali so tudi grob Rudolfa Lunda, ki je bil vnet pevec „Slavca“ in ki je padel pod krogami avstrijske soldateske med septembrskimi žrtvami pred 25 leti.

Ob 11. dopoldne so se včeraj nato vršili koncerti gostov v veliki dvorani Uniona,

na katerem sta nastopila železničarski pevski zbor „Sava“ iz Zagreba in najstarejši bolgarski pevski zbor „Rodna pesem“ iz Plovdiva. Dvorano je napolnila množica občinstva, ki je prihitela na proslavo od blizu in daleč. Koncertu je prisostvoval tudi zastopnik Nj. Vel. kralja, komandant ljubljanskega vojnega okrožja polkovnik Iskriv, nadalje inšpektor prof. Vrhovnik kot zastopnik bana, predsednik Jugoslovenske pevske zveze senator dr. Ravnihar in predsednik Hubadove župe dr. Švigel, ravnatelj opere Polić, predstavniki bolgarske glasbe in drugi. Zbor iz Zagreba, ki je z dostojnim prednašanjem predstavil umetno hrvaško pesem, je bil pri občinstvu sprejet z gromkim navdihom in predsednik „Slavca“ inž. Krainer je s toplimi besedami zahvale izročil dirigentu pozlačene venec za spomin. Ko so po odmoru nastopili Bolgari pod vodstvom dirigenta Kočetova, se je navdušenje stopnjevalo do viška. Plovdivci so nam na vzoren način pokazali dragoceno, svojevrsno lepoto bolgarske pesmi. Njihov koncert pa se je ob enem razvil v manifestacijo jugoslovensko-bolgarskega pobratimstva, kakršnega pri nas še nismo doživeli. V kratkem premoru so bolgarskim pevcom poklonili vence in izrekli čestitke in dobrodošlice inž. Krainer za „Slavca“, dr. Švigel za Hubadovo župo, Pečenko za pevski zbor Glasbene Matice, Lavrić za Pevsko zvezo, Čuček za Akademski pevski zbor in Cerut za Učiteljski pevski zbor. Predsednik „Rodne pesmi“ prof. Bukoreštiljev, čigar skladbe so izvajali plovdivski gostje, je bil med ogromnim navdušenjem priklanc na oder in izrazi odobravanja in zahvale njemu in njegovim pevcom se kar niso hoteli početi. Zvečer pa je bil v isti dvorani

slavna koncert „Slavca“

Za uvod v večer je orkester dravske divizije pod taktirko kapelnika kapetana Živanaovića zaigral državno himno, nato pa je nastopil znani, priljubljeni koncertni pevec tenorist Franzl, ki je žel za svojo pesem silen aplavz. Ko je nato nastopil Slavčev zbor, je vsa dvorana odmevala od ovacij in čestitk. V imenu „Rodne pesmi“ je profesor Bukoreštiljev s kratkim nagovorom poklonil jubilejnu krasno vezano spominsko knjigo, predsednik dr. Švigel za Hubadovo župo lepo izdelano diplomu, zastopnik zagrebške „Sava“ spominsko plaketo, svoje čestitke pa sta izrazili tudi Pevska zveza in Glasbena Matica. Skladatelj Prelovac in Koporec in „Slavčev“ dirigent Rupnik so prejeli cvetje. Tudi Bolgari so zvečer še enkrat zapeli. Ob koncu so vsi trije zbori iz Plovdiva, Zagreba in Ljubljane skupaj stopili na oder in njihovi trije napori so se ob prepevačnem navdušenju občinstva pobratili med seboj. Ko je „Slavca“ zapel še „Hej Slovane“, Bolgari pa svojo „Rodno pesem“, se je razpoloženje razgibalo do takšne ognjivosti, da se občinstvo kar ni hotelo raziti. Danes dopoldne so se v filharmonični dvorani vršili

jubilejno slavnostno zborovanje

Oder je krasil kip pokrovitelja Nj. Vel. kralja in nacionalne trobojnice. Ko je predsednik inž. Krainer otvoril zborovanje, so bolgarski pevci pod vodstvom dirigenta Kočetova zapeli najprej jugoslovensko himno, nato pa še svojo „Sumi Marica“. Predsednik je najprej pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja, nato pa je prečital vdano brzojavko, ki je bila sprejeta z živahnimi aplavzi. Nato je po prvi pot zdravil najodličnejše predstavnike, pomočnika bana dr. Pirkmajera, konzula inž. Ševčika kot zastopnika poslanika CSR dr. Wellnerja, častnega predsednika Dražila, predsednika plovdivskega Bolgarsko-jugoslovenskega društva dr. Baltova, predsednika „Rodne pesmi“ prof. Bukoreštiljeva, zastopnika Zveze čehoslovanskih učiteljev in profesorjev glasbe prof. Hulo, zastopnika komandanta dravske divizije podpolkovnika Jorgovića, podžupana prof. Jarca, predsednika Jugoslovenske pevske zveze senatorja dr. Ravnihara, senatorja dr. Rožiča, poslanca Pustoslavca, profesorja glasbene akademije dr. Brašovanova iz Sofije, generalnega sekretarja Bolgarske pevske zveze Djudjeva, častnega člana bolgarske opere prof. Nikolova, skladatelja prof. Georgijeva, očeta slovenskih pevcev ravnatelja Hubada, predsednika Hubadove župe dr. Švigla, prof. Jurkovića in prof. Severja za Jugoslovensko profesorsko društvo, še zastopnike Glasbene Matice, Učiteljskega pevskega zbora, Pevske zveze, Ljubljanskega Zvona, ljubljanske „Sava“, trškega Bralnega društva, jeseniške „Sava“, Taborca, kamniške „Ljere“, bežigradskega pevskega društva in „Sočea“.

Nato je podban dr. Pirkmajer v banovem in v svojem imenu izrekel čestitke k jubileju, ki priča o tem, kako je v našem narodu že stara kultura Slovenska pesem je od nekdanj družila naše ljudi, iz nje se je širila nacionalna zavest. Posebno priznanje pa gre „Slavcu“ za to, da je s svojim nastopom zdramil v kulturno in nacionalno delavnost ravno male ljudi, ki imajo v svoji težki borbi za vsakdanji kruh malo prilike za višje kulturno udejstvovanje. Za podžupana prof. Jarca, ki je izrekel „Slavčevemu“ delo spoštovanje in imenu mestne občine, je senator dr. Ravnihar pozdravil Jugoslovenske pevske zveze ter Glasbene Matice in njenega pev-

skega zbora tovarišu „Slavcu“, ki spada med tiste naše ustanove, ki so ustvarile temelje naši kulturni in nacionalni zgradbi. Posebej je senator dr. Ravnihar čestital „Slavcu“ in njegovemu dirigentu, ki se za spono koncert. V imenu čehoslovanskih učiteljev glasbe je prof. Hula med živahnimi odobravanjem vse dvorane nazdravil „Slavcu“, bratom Bolgarom in slovenski zvestosti. Prof. dr. Brašovanov je v svojem pozdravu naglasil, da je „Slavca“ lahko vzor vsem slovenskim pevskim zborom. Slavčev praznik, h kateremu so se sestali zastopniki Slovanovskih pevcev s severa in juga, naj bo obenem pobuda za trajno, čim tesnejšo vez med nami. Po pozdravnem nagovoru zastopnika Jugoslovenskega profesorskega društva prof. Severja je izrekel čestitke poslanec Pustoslavsek kot zastopnik ljubljanskega poslanca dr. Kramerja, ki so ga nujni posli držali, da se ni mogel sam udeležiti slavnosti, in v svojem imenu kot predsednik Vodnikovih družbe. V posebno čast je „Slavcu“, da je od nekdanj znal slovensko idejo družiti s široko idejo slovenstva, in v tem smislu naj „Slavca“ poje in dela tudi v bodoče. Ravnatelj Hubad je s preprostim nagovorom ves ganjen opozarjal na „Slavčeve“ zasluge, da se je ustanovila Slovenska pevska zveza in pozneje tudi vseslovenska zveza. Naj bi „Slavca“ z enako vztrajnostjo in ljubeznijo kakor doslej tudi v bodoče delal v čast Slovenije in vse velike Jugoslavije!

Sledil je slavnostni govor g. Vilka Bojca, ki je v lepih, globok zajetih izjavah razčlenjal socialni, nacionalni in kulturni pomen „Slavčevega“ dela od začetka do danes. Petdeset let je bil „Slavca“ brez prestanka tesno zvezan z vsem, kar je doživljal naš narod žalosti in veselja. Zrasel je iz majhnega kroga nacionalno zavednih delavcev v času, ko je ljubljansko meščanstvo še dremalo pod vplivom nemške premoči. Značilno za njegovo široko slovanstvo razgledanost in usmerjenost je dejstvo, da je „Slavca“ med prvo svoje častne članice šteli tudi velikega jugoslovenskega biskupa Strossmayerja. O vzorni organizaciji našega drugega najstarejšega pevskega društva pa prica dejstvo, da je imel v vseh petdesetih letih samo sedem predsednikov, izmed katerih je Ivan Dražil, sedanjí častni predsednik društva, predsedoval „Slavcu“ nič manj kakor 36 let. Za svoje verno slovanstvo delo je „Slavca“ trpel v Avstriji mnogo preganjanja in avstrijska oblastva

so mu tudi preprečila, da bi bil še takrat stopil v stik s srbskimi pevci. Po prevratu pa je bil „Slavca“ prvi med našimi društvi, ki je zapel preprosto in nov, ter se je postavil v službo vsemu, kar pomaga graditi svobodno domovino. Njegovo delo se je v Jugoslaviji na široko razmahnilo. Do leta 1924. je imelo društvo svoje prostore v Narodnem domu. Ko se je moralo izseliti, je nekaj let preživljal precej težke čase, dokler mu ni leta 1931. stopil na čelo sedanji predsednik inž. Krainer. „Slavca“ je našel svoj dom spet v staroznani Lozarjevi gostilni v Rožni ulici, kjer se je bil pred petdesetimi leti rodil. Ko se je vrnil v svoje gnezdo, se je dvignil in izpopolnil, da spet pomlajen stopa za svojo petdesetletnico na plan. Naj bi tudi dalje dvigal, širil in utrjeval slovensko pevsko kulturo!

Ker so morali bolgarski gostje hiteti na vlak, je predsednik kmalu nato zaključil slavnostno zborovanje. V naglici so izrekli

Čestitke

še zastopniki Pevske zveze, Ljubljanskega Zvona, ki je poklonil jubileju tudi lep venci, Hubadove župe, trškega Bralnega društva in najstarejšega slovenskega pevskega zbora kamniške „Ljere“. Brzojavne in pismene pozdrave pa so poslali na slavo minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Novak, generalni tajnik JNS minister dr. Kramer, minister Pucelj, senator dr. Ploj, senator Kostić za pevsko društvo „Uroš“ iz Prizrena, poslanca Benko, Koman in Krejči, ljubljanski župan doktor Puc, dvorna dama g. Tavčarjeva. Pevska obec čehoslovanska iz Prage, Jugoslovenska pevska zveza iz Beograda, Ipavčeva župa iz Maribora in še dolga vrsta glasbenih in pevske korporacij in organizacij iz Jugoslavije in od onkraj meja

Bolgarski pevci so se danes popoldne odpeljali

v Zagreb, kjer bodo jutri imeli koncert, in Ljubljana se je na postaji od njih prav pristočno poslovila. Na Taboru pa se je razgibala živahna, dostojna zabava, s katero je „Slavca“ zaključil svoj jubilej.

V počastitev spomina na velikega kralja Petra Osvoboditelja so bolgarski gostje položili pred njegov spomenik na Mestnem trgu lep venci.

M - m - m - m
kako je dobra

200-letnica slovenskega čebelarstva

Manifestativna proslavitev Janševega spomina

Ljubljana, 21. maja

Med svečanostmi, ki jih je Ljubljana doživela za binkoštno praznike, je bila proslava 200letnice rojstva Antona Janše, početnika modernega znanstvenega čebelarstva razvila ob navzočnosti praktičnih čebelarov in znanstvenikov iz vse Jugoslavije v močno gospodarsko, moralno in nacionalno manifestacijo; saj ima čebelarstvo po svojem bistvu poleg pridobitne važnosti tudi velik moralno vzgojni pomen in saj je čebelarstvo v modernem gospodarskem svetu panoga, ki ji je stekla zibelka v slovenski kmetijski hiši na Gorenjskem in ki jo v prvi vrsti goje slovenski narodi. Prav poseben pomen ima počastitev Janševega spomina za gospodarsko kulturo naše ožje domovine. Kakor je visokolete Mihelič, avtor spominskega spisa »Anton Janša«, ki ga je za jubilej izdalo Čebelarstvo društvo, pravilno naglasil, je Janša črpal vse svoje čebelarstvo znanje iz nenapisanih modrostnih knjig svojega naroda. Njegovo življenjsko delo je koreninilo v čebelarstvu izkušnjah slovenske kmetijske skupnosti, ki so se sporočale in izpopolnjevale od roda do roda, dokler jih ni oponesel v svet in jih strnil v individualno poglavljen sistem. Zato je ocena Janševega dela obenem ocena taktatne visoke stopnje čebelarstva kulture našega kmeta in zato se ob 200letnici njegovega rojstva klanjamo tudi onemu jedru naroda, iz katerega je veliki mojster izšel — slovenskemu kmetu.

Čebelarji od Varšave do Sofije

Na slavnostnem zborovanju, ki se je vršilo včeraj dopoldne v dvorani Delavske zbornice, so se zbrali čebelarji iz vseh naših krajev v prav velikem številu. Med drugimi odličniki so prisostvovali svečanosti tudi načelnik kmetijskega oddelka pri banški upravi inž. Zidanšek kot zastopnik ministra za kmetijsko in bana, šef odedka Dražil za prometnega ministra, major Janez za komandanta dravske divizije, ravnatelj Lap za mestno občino in župana, univ. profesor dr. Hadži za univerzo in zoološki inštitut. Iz Beograda so prispele generalni direktor poštnega ministrstva dr. Dimitrijevič, inž. Novaković s soprogo, inž. Božović, inž. Pobjegajlov in gd. Mišičeva, hči vojvode Mišića, kot zastopnik Jugoslovenske čebelarke zadrage inž. Jevtić za Zvezo jugoslovenskih čebelarovskih društev in Jovanović za Srbsko čebelar. društvo, nadalje Horvat za vukovarsko in osiješko čebelarstvo, inž. Imed domaćih zastopnikov so se udeležili svečanosti tudi šef bakteriološkega zavoda dr. Hribar, predsednik Sadjarskega in vrtnarskega društva Strekelj, ravnatelj meščanske šole Hočvar, predsednik banovinskega odbora RK dr. Krejči, zastopnik JUU Kumelj in starosta slovenskih čebelarjev Sajovic, ki se ni bal truda, da je prihitel k proslavi iz Postojne številni prijatelji in zaščitniki čebelarstva od blizu in daleč, ki niso mogli osebno priti na zborovanje, pa so pismeno pozdravili delo naših čebelarjev, tako minister dr. Kramer za glavni odbor JNS, pomočnik ban dr. Pirkmajer, poslanec Benko, kanonik Vole za stolni kapitelj, češki in poljski čebelarji, bolgarsko čebelarstvo društvo »Nektar«, znameniti strokovnjaki dr. Lenenberger in dr. Morgenthaler iz Švice, inšpektor bavarskega čebelarstva zavoda za čebelarstvo dr. Zander, dr. Götz iz Ma-

yena v Nemčiji in dr. Armbruster iz Berlina, Centralno čebelarstvo društvo v Zagrebu, Hrvatsko-slovensko čebelarstvo društvo v Osijeku, Čebelarstvo društvo v Sarajevu, Čebelarstvo zadruga v Smederevu in dr. Bosek iz Zagreba.

Počastitev Janševega dela

Predsednik Čebelarkega društva za Slovenijo v Ljubljani prof. Verbič je ob otvoritvi najprej pozdravil delegate in člane društva ter predstavnike korporacij in oblasti, nato pa se je v vznešenih besedah spominjal najvišjega zaščitnika vseh čebelarjev Nj. Vel. kralja in pokrovitelja njihove organizacije Nj. Vis. prestolonaslednika Petra. Med spontanimi odobravanjem je skupščina sprejela vdanostno brzojavko kraljevskemu domu. Nato je predsednik v širokih obrih očrtal pomen Janševega dela za naš narod in kulturo. Mnogi ljudje po krivem smatrajo čebelarstvo za malopomembno vejico kmetijske stroke ali pa celo za sport. V resnici pa je čebelarstvo važna pridobitna panoga, s katero si človek lahko zagotovi obstoj, v manjšem obsegu pa si lahko pridobi z njo vsaj lep postranski zaslužek. Takšnih malih čebelarjev je v naši domovini nad 12.000. Še važnejše pa je čebelarstvo zaradi svoje tesne zveze z drugimi kmetijskimi strokami, pred vsem s sadjarstvom in semenogojstvom. Znanstveniki so s poskusi dokazali, da oploje čebela najmanj 80—85 odstotkov vsega cvetja na sadnem drevu in da se moramo za tri četrtine pridelanega sadja zahvaliti čebeli. Znanstvene temelje za dobičkonosno čebelarstvo pa je podal vsemu svetu naš veliki rojak. Janša nam je dal tako navodila za oskrbovanje čebel, kakršnih ni dal nihče pred njim. Njegovi nasveti so tako popolni, da so še danes povsem v veljavi. Izredno bistroumnostjo je Janša pojasnil mnoge pojave iz življenja čebel, ki so bili dotlej nerazumljivi. Po njegovem obširnem načrtu o nujnosti kmetijskih in čebelarovskih organizacij, ki ga je predložil obširnost in s katerim takrat ni uspel, je bistveno vplival na razvoj čebelarstva zakonodaje. Bil je prvi čebelar, ki je učitelj na Dunaju, in kolikor je znano iz zgodovine, prvi poklicni učitelj te stroke sploh. Dve knjigi, ki ju je spisal, sta nam do danes ostali kot čebelarstvo sveto pismo. Pri svojih učencih si je pridobil izredno ljubezen in spoštovanje. Eden izmed vodilnih sodobnih čebelarovskih strokovnjakov dr. Armbruster je zapisal o njem: »Janša je bil genijalen in mnogostranski nadarjen človek in je hitel daleč, daleč pred svojim časom.« Po vsem tem smo Slovenci in Jugoslovenci upravičeno ponosni nanj. Prav tako pa smo lahko ponosni tudi sami nase, ker smemo trditi, da smo kakor na drugih poljih, tako tudi v kmetijstvu nekaj storili za splošen napredek človeštva.

Po tem lepem otvoritvenem govoru, ki ga je poslušalstvo sprejelo z živahnimi odobravanjem, je čestital k proslavi zastopnik kmetijskega ministrstva in bana dr. Marušić inž. Zidanšek ter izrekel društvu prav toplo zahvalo za njegovo delo. Posebej je opozoril na potrebo živahnih propagand za čebelarstvo med tistimi kmetovalci, ki se doslej še niso navdušili za to panogo, in pa potrebo propagande za uživanje medu, ki je dragoceno hranilo, sladilo in zdravilo. Inž. Jevtić je v imenu jugoslovenskih čebelarjev izrekel slovenskim tovarišem ob tem pomembnem

jubileju lekrene čestitke. Janši gre zasluha, da je vsa Slovenija kakor en sam velik čebelnjak in po njenem vzoru bi morala postati takšen čebelnjak vsa Jugoslavija. V teh 160 letih, odkar je nehal delovati Janša, pa smo njegovi rojaki v čebelarstvu mnogo premalo napredovali. Zlasti nam manjka dobro strokovno izvežanih čebelarovskih učiteljev. Tu nas čaka še mnogo dela. Na koncu je govornik poprosil slovenske čebelarje, naj bi dali Zvezi jugoslovenskih čebelarovskih društev na razpolago original Janševih knjig, da jih bo izdala v srbsko-hrvatskem prevodu. Na kratko je pozdravil zborovanje še zastopnik učiteljskega Kumelj.

Nato je predaval prof. Rač o življenju in delu Antona Janše. Obširna, toplo pisana izjava prof. Rača je objavila še zadnja številka »Življenja in sveta«, na kar pri tej priliki še posebej opozarjamo. Sledilo je še izbrano, strokovno temeljito predavanje generalnega direktorja dr. Dimitrijevića iz Beograda o razvoju čebelarstva znanosti s posebnim ozirom na Janševo delo. Pred zaključkom lepo uspele manifestacije je predsednik prof. Verbič sporočil, da je odbor Čebelarkega društva staval mestni občini prošnjo, naj bi v teh časih, ki nam ne dopuščajo postavljati spomenike, Ljubljana počastila Janšev spomin na ta način, da bi prekrstila Novi trg na njegovo ime. To misel so vsi zborovalci pozdravili z navdušenimi aplavzi, nakar je predsednik zaključil zborovanje.

Živahen zbor naših čebelarjev

Popoldne se je v isti dvorani vršil občni zbor Čebelarkega društva za Slovenijo, matice vseh čebelarovskih organizacij v naši banovini. Skupščina so se udeležili delegati številnih podružnic in odposlanci obeh beogradske osrednjih zvez, Zveze jugoslovenskih čebelarovskih društev in Jugoslovenske čebelarke zadrage. Zborovanje, ki je mestoma poteklo v prav živahnih debatah in ki je obenem izpričalo, da vodijo naše čebelarje pri njihovem strokovnem in organizacijskem delu samo resni, stvarni gospodarski in delovni interesi, je vodil predsednik prof. Verbič, ki je obenem podal kratko predsedstveno poročilo. O podrobnem delovanju društva in o denarnem gospodarstvu je poročal tajnik in blagajnik Dermalj, o poslovanju blagovnega oddelka pa ravnatelj A. R. R. Revizorji, ki so pregledali delovanje društvene uprave, so našli v knjigah in v inventarju vzoren red in absolutno, ki so ga predlagali, ki je soglasno sprejet. Pri volitvah, ki so sledile, je bil z majhnimi izjemami izvoljen stari odbor.

Precej živahna debata se je vnela pri točki o izpremembi društvenih pravil, še živahnejše pa se je razgibalo zborovanje pri samostojnih predlogih in slučajnostih. Med drugim je skupščina sprejela predlog mariborske Zveze čebelarovskih društev, naj se čebelarstvo, katerega gradnjo ima čebelarstvo društvo v načrtu, v počastitev slavljenčevega spomina imenuje Janšev dom. Pri prometnem ministru po društvo poskusilo izposlovati polovično vožnjo za prevoz čebel na pašo v času od marca do konca septembra. Prav tako bo odbor vnovič poskusil izvesti zavarovanje panjev za primer nozeme (čebelje kuge), ki od časa do časa pomori po cele uljake. Z mislijo na to zavarovanje se društvo še dalj časa ukvarja, pa so se doslej vsi poskusi razbili ob finančnih težavah. Tacevski čebelarji so stali tudi predlog, naj bi društvo pobiralo članarino po številu panjev, tako da bi bila članarina po principu progresivnosti višja za bogatejše in nižja za siromašnejše čebelarje. Mnogim majhnim kmetovalcem je sedanja pavšalna čla-

Ljubljana ob binkoštnih praznikih

Ljubljana, 21. maja.

S prazniki smo ljubljani zadovoljni. Po večdnevem dežju smo dobili lepo solčno vreme, ki je za binkošti izabilo v naravo na tisoče ljudi. Na glavni in dolenski postaji je oba dneva vršalo ko v panju.

2537 birmancev

Kljub temu, da je odšlo iz Ljubljane toliko ljudi, je bilo v mestu živahno, saj je bila oba praznika v stolnici birma in je škof g. dr. Gregorij Rožman birmal skupno 2537 birmancev. Na Rakovniku se je vršila tradicionalna procesija, na katero je prihitelo na tisoče in tisoče romarjev.

Teater pod milim nebom

Narodno gledališče je za oba binkoštna praznika priredilo tudi po dve operni in dve dramski predstavi pod milim nebom: »Pri belem konjiku« in »Gorenjskega slavlca« na terasi hotela Tivolija in »Slehnika« na Kongresnem trgu pred nunsko cerkvijo. Gledališče uprizoritev na prostem so v Ljubljani v resnici postale senzacije in tako so tudi binkoštno predstave lepo uspele. Samo »Slehnika« v nedeljo zvečer je zmotil dež. Ko so igralci srečno odpravili prvo, vselejšo polovico te znamenite nabožne igre, so strele in bliski in ploha napodili občinstvo, ki se je zbralo na trgu v prav lepem številu. Ta mali vremenski neuspeh pa ne bo mogel zavreti podjetnosti, ki jo kaže Ljubljana v smeri stalne organizacije gledaliških predstav pod milim nebom, ki utegnejo v doglednem času postati prava atrakcija našega tujkega prometa.

Strela je zanetila požar

Po solničnem dnevu so se v nedeljo zvečer začeli kopiti na nebu temni oblaki. Kmalu se je vilo kakor iz škafe, a vmes je silno treskalo. Sedemkrat po vrsti je tresčilo. Strela je dvakrat udarila v tramvajsko vozovo, v enega, ko je drvel proti Viču, a v drugega, ko je vozil z Dolenske ceste proti mstu. Na prvem vozu je strela samo prežgala varovalne, na drugem je pa razbila nekaj šip.

Kmalu po 21. uri pa je tresčilo v hlev tvorničarja Rudolfa Zalokarja na Viču in ga užgalo. Na podstrešju so bile nakopičene ogromne zaloge sena in že čez nekaj minut je velikiški plamen daleč na okrog razsvetljal okolico. Na pomoč so prihiteli ljubljanski poklicni gasilci pod vodstvom g. Ogrina, nato pa viški in ljubljanski prostovoljci. Napeljali so cevi na približno 600 m oddaljeno Gradaščico in kmalu so padali na goreči hlev veliki curki vode. Ogenj je že bil zavzel velike dimenzije in

Dojenčkom od 5 mesecev

dalje se dajejo z dobrim uspehom prikuhe kot špinaca, pesa, kolera ali karfiola, obenem s preizkušenim in znanstveno pregledanim proizvo-

dom

HORDENZYM

dr. Wandera

Prikuho »Hordenzymom« jemljejo dojenčki zelo radi.

»Hordenzym« se dobiva v vseh drogerijah in lekarnah. Cena Din 39.—

narina, ki je bila prav na tej skupščini znana od 40 na 35 Din letno, v dandanašnjih časih se zmerom previsoko. Po kratki debati je bil tacenski predlog zavrnjen.

Vseslovenski čebelarji kongres in odkritje spominske plošče

Pri slučajnostih je član odbora Bukovec sprožil zanimiv razgovor o vprašanju vseslovenskega čebelarkega kongresa, ki se bo vršil letos proti koncu avgusta v Beogradu in ki bi se bil moral že zdavnaj vršiti, pa so beograjski čebelarji iz neznanega razloga odlašali leto za letom. Zato je bil iznenada napovedan za avgust. Zastopnik beograjske Zveze jugoslovenskih čebelarovskih društev inž. Jevtić je vne-glašal, da se beograjski čebelarji z vso vne-mo pripravljajo na to veliko prireditve in jamčijo, da bodo ob tovariškem sodelovanju vseh pokrajinskih čebelarovskih organizacij lahko dostojno predstavili delo naše zemlje gostom onkraj meja. Zastopnik Jugoslovenske čebelarke zadrage inž. Božović je pri tej priliki navedel zanimivo podrobnost, da so si srbske čebelarke zadrage, ki jih je 36, prizadevale doseči, da bi se vseslovenski kongres vršil v zvezi z Janševim 200letnico v Ljubljani, ki je središče čebelarstvo najbolj napredne pokrajine. Po kratki debati je predsednik prof. Verbič zavril vse pomisleke in izjavil, da se bodo slovenski čebelarji udeležili beograjskega kongresa in razstave na dostojen način.

Ko je bil občni zbor zaključen, so se nekateri delegati že snoči odpeljali iz Ljubljane, mnogi izmed njih pa so se davi odpeljali na Breznico na Gorenjskem, v rojstni kraj Antona Janše, kjer se je ob dveh popoldne vršilo slovesno odkritje spominske plošče na župniškem poslopju. Na poti z Lesc do Breznice so čebelarji obiskali mimogrede tudi dom velikega Janševega sosed, Franceta Prešerna. Pred župniščem je slavnost, h kateri se je razen gostov zbralo tudi lepo število domačinov, otvoril prof. Verbič, slavnostni govor pa je imel solski upravitelj M. Z. Marmorata plošča, ki so jo odkrili, je darilo bohinjskih čebelarjev in delo ljubljanskega kamnoseka Vodnika. V obliki in v merab starega kranjskega predstavlja živ spomin na stari Janšev panj, ki ga je v novejšem času izpodrinil Znidaršičev panj, in nosi nam: Antonu Janši slavnemu slovenskemu čebelarju in prvemu čebelarstvu učitelju ob 200letnici darovali bohinjski čebelarji. Tako so najozj Janševi rojaki na skromen, pa pristočno lep način uklesali njegovo ime v kamen, ki ga zob časa nikdar ne izje.

Huda nesreča motociklistke

V nedeljo je napravila 25letna trgovska uslužbenka Albina Kosova, zaposlena pri tvrdki Strojanske, v družbi z nekim gospodom z motociklom izlet na Gorenjsko. Ko sta drvela proti Lescam, je nenadno počila pnevmatika in oba sta odletela z motorja. Posledice so bile hude: Kosova je obležala nezavestna z zlomljeno nogo, zlomljeno ključnico, razbila si je obraz in pretresla možgane. Na pomoč so bili poklicani ljubljanski reševalci, ki so ju prepeljali v bolnišnico. Njeno stanje je resno. Nesreča je tembolj tragična, ker si je Kosova šele nedavno pri smučanju zlomila nogo.

V smrt zaradi nesrečne ljubezni

Danes okrog 10. so našli na podstrešju barake št. 7 na Kodeljevem obsegu enega delavca 32letnega Josipa Zura, rojenega v Košutu in pristojnega v Trilu, srez Senj, ki je bil zaposlen pri regulaciji Ljubljane.

O samomoru je bila obveščena policija.

Na Kodeljevo sta odšla policijski zdravnik dr. Avramović in dežurni uradnik g. Kette, ki sta ugotovila, da gre za samomor. Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico.

Zur je pustil na mizi košček papirja, na katerega je napisal, da gre v smrt zaradi nesrečne ljubezni. Imel je ljubavno razmerje z M. V., ki ga za zadnje čase ni več marala. To ga je tako potrla, da je obupa.

ZVOCNI KINO »SOKOLSKI DOM«
V SISKI — Telefon 58-87

SCAMPOLO

z ljubko Dolly Haas in Carlom L. Diehlom. Za smeh in zabavo skrbita Paul Hörbinger in O. Sima.

Predstave v torek, sredo in četrtek ob pol 7. in pol 9.

Pride! Franciška Gaal: CSIBI

Mednarodna razstava fotografij v Ljubljani

Ljubljanski Fotoklub pravkar dokazuje upravičenost svojega obstoja na najzgovornejši način: z prireditvijo mednarodne razstave fotografij v Hedžetovi dvorani v Franciškanski ulici. Prireditelj v sedanjem času mednarodno razstavo tako velikega

Do podrobnosti ocenjevati razstavljenega dela bi bila morda naloga našega strokovnega lista. Petstodevintpetdeset je razstavljenih fotografij, med njimi nobene, ki ne bi zaslužila pozornega ogleda. Po obsegu je to ena največjih tovrstnih razstav.

Dr. Maks Thorek, Cichago: »Njegov veliki moment...«

obsega ne pomenja le poguma, vse več sposobnosti, talenta, širokotežnosti, lastnosti, ki jih prireditelji niso pogrešali, ko so se odločili za tvegano podjetje.

Ce upoštevamo fotografijo med panoge likovnega upodabljanja, ki jo kulturni narodi visoko čislajo, ponekod ne manj, kakor vse ostale, prav ali tudi neprav povzdigovane s prilastkom umetnosti, potem moremo razumeti, da je bilo vse dosedanje delo Fotokluba na moč resno, da si je znal pridobiti zaupanje skoro vsega sveta. In to kulturnega sveta. Saj so med razstavljalci izveščali duševni delavci, literati, slikarji, igralci, inženjerji vseh strok, zdravniki, pedagogi itd. Med razstavljenimi fotografijami pa so tudi take, ki niso na prodaj, ki jim je bila pri postanku vsaka misel na materialno korist več kot tuja. Za ilustracijo vrednosti in pomembnosti te razstave le poudarjamo, da imamo Slovenci in smo jih še več imeli klubov, društev in združenj likovnikov baje najvišjih sposobnosti, ki nam do danes niso mogli, znali ali hoteli prirediti razstavo, ki bi v pogledu mednarodnosti vsaj za petino odgovarjala pričujoči. Taka razstava bi za vzgojo našega človeka, ki mu je čut za umetnost komaj v embrionalnem zarodku, več koristila, kakor vse molenovanje, prosjačenje in tamaranje, da ljudje plodove naših umetnikov ne razumejo, ne pripoznajo in — ne kupujejo.

Priznati moram, da bi bilo za tako razstavo treba del, ki bi vzdržal s svojo močjo sosednjo mednarodnih upodabljačih stvaritev. Bržkone pa našim umetnikom primanjkuje vseh pogojev in se zato s potrebo previdnostjo rajši grejejo na soncu lastnega in priznanja svojih znanec in nekaterih nevednežev. Zabudljivi bodo ostali za vse čase v malomeščanskih razmerah, borec se za drobtine in namišljeno duhovno vodstvo svojega kavarniškega omizja.

Pogumnemu pa je odprt svet, ves, kar ga je. Naši fotomateriji, ki iščejo lepoto po svoje, so si priborili priznanje, ki jih je odrešilo vse plašljivosti, vsega omahovanja, vse negotovosti. S svojimi deli so postavili ob stran najboljšim, kar jih premore svet, povsod in vsikdar morejo z njimi. Sedaj šele, ko so prestali veliko preizkušnjo, ko so si utrdili zavest svojih sposobnosti s primerjavo lastnih del z onimi, ocenjenimi z odličnimi priznanji velikih mednarodnih razstav na vseh kontinentih. Ne s samohvalno, s poveljevanjem sebe in svojega dela, ne, le s primerjavo je mogoče določiti pravo kvaliteto ustvarjenega dela.

TONE BREZAR:

Eskorta

Kratka zgodba iz velike vojne

Enoletnikoma Benediku in Elsnerju je bilo naročeno, da odženeta Jovana Stijiča k vojaškemu sodišču v Gradec. Prav zarana, ko je bila še trda tema, sta ga dvignila iz zapora. Četovodja Dinter, ki je pri kadru vršil službo profosa, je uklenil Jovana Stijiča in ga potem izročil obema mladcem. Molče je trojica odkorakala proti kolodvoru.

Zgodaj se je dani. Visoko po naspih je sopihal vlak. Po globeli so se razgubljale vlažne megle, kakor ogromne krpe bombaža. Drevice je že slutilo pot. Tihi, polni svežega upanja so mirno sopli gozdovi v hladno jutro.

Smrdelo je v vagonu po potnih nogah. Od Celovca gori so se vračali frontniki na dopust. Imeli so čevlje sežute, dremali so po klopih in kotih, nekateri so ležali čisto na tla, da jim je glava kinkajoč visela med kolenoma. Drugi so pušili, vlekli neutrudno. Še premnogo bolj dušeče kakor smrad po znoju je pritiskal v grla dim iz pip in žebelov sesaljkanih cigaret. Samo posušeno listje in hmelj in bogve kakšne rože. Ali pa italijanske viržinke! — Bog se usmili, hujše in bolj dušljive kaj je bilo na svetu kakor laške viržinke.

— Kaj pa ta? — je očeta obesil? — je pokazal bradat frontnik z dolgo svojo pipo na Jovana Stijiča.

— Ah kaj, babja stori! — je odmahnil Benedik in priboril vsem trem prostor ob oknu. — Neko babo je pričakal in posilil.

Potem so molčali. Čisto miren je bil Jovan Stijič, gledal je skozi okno v jutro, ki se je tiho porajalo. Uklenjene roke je skrival za kolenoma. Elsner je sedel ob njem, Benedik nasproti, nagljen naprej, z obema rokama oprt ob puško.

— Ta oslarija, da moraš za vsak šmir vleči puško s seboj! — je s puškinim kopitom potolkel Elsner ob tla. — V mestu se potem človek ne more nikamor dati. Kakor da si žandarskega rodu...

— Služba! — se posmehne Benedik. — In kam bi ti v Gradcu? Imaš denar?

— Za silo. Ali kaj, vraga, ko vendar tudi v Gradcu ne dobiš za denar že nič več drugega, kakor vino in ženske.

— Tudi nekaj!

— Ko bi imel vsaj ščepec suhega listja!... Ne moreš ustreči? — poprosi Elsner.

— Nimam, je odkimal Benedik — pustil sem to norost. Le časih še pri Bosancih iztaknem kaj dobrega tobaka.

Pri onih, ki pridejo z dopusta. To se puš, gospod moj! Ali treba je dati kruha, ves kruh. Pa izbiraj!

— Vam Slovanom je lahko, ko se razumete po jeziku. Nam pa živ krst ne da ničesar.

— Kdo pravi da ne? — se tedaj za Elsnerjem oglašil bradati frontnik,

be in prosjone sence. Staro a preizkušeno slikarsko pravilo se je tudi pri fotografiji obneslo: na tihotitju spoznaš pravega mojstra.

Belgijo zastopata dva mojstra, Bolgarijo pa sam Arnaudov z Igro valov, solidnim in snažnim delcem.

Cehoslovakov je 51, število, ki dokazuje, kako zelo je razvita fotografija v tej državi. Med njimi so imena, poznana po svojih mojstrovinah iz revij. Razstavlja vse mogoče sijeze, od romantičnih, realističnih pa do takih, ki so se zlagodevali na izdelkih nove stvarnosti. Za primer Gottliebjevih Lepaki in Iz stare četrti, Ježekova Arhitektura, Marečkovi Trije kozarci vode in Lamschmannovi Vejica s snegom in Ob koncu zime.

Štirje Francozi niso preveč zgovorni, zato pa oba Holandca kažeta dela po vzorih svojih velikih slikarskih mojstrov. Schaeppmanovi št. 178 in 188 sta kakor dve stari radiranki.

Indijec je devet. Vsi so svojevrstni mojstri, najizrazitejši pa je Ratnagar s svojimi resnimi motivi klasične mirnosti.

Italijani iz Torina, Milana, Merana, Sassarija in Trsta, šest jih je, razstavlja dela odličnih kvalitete. Vseh petnajst fotografij je združena celota ki uspešno prikazuje znanje italijanskih amaterjev.

Oba Japonca s sedmimi fotografijami ne zatajujeta svojega eksotičnega porekla. Kakor v vseh tehnikah, so se tudi v fotografski priborili v sprednje vrste. Nihče jih več ne zaustavi.

Mehkoba tona fotografij Van Oudtschoorna, Afričana iz Capetowna je taka, da je kar slutiti barve. Posebno pri njegovi Cesti v Caledon. Njegovo deželo zastopata še dva rojaka.

Med štirimi Kanadci razstavlja Minna Keene portret žene s križem, ki je kakor reprodukcija Whistlerjeve podobe.

Osemnajst je kitajskih fotografij, vse tehnično dovršene. Učinkujejo pred vsem motivno, dr. de Carvalho iz Shangkaja pa razstavlja Kitajske menihe in duhovne, prav živo podane v njihovi mistični zamaknenosti.

Lotiška je zastopana z eno, Madžarska z dvema, Nemčija z desetimi (Leni Lunghausove Dalmatinska pokrajina!), Norveška z eno, Nova Zelandija s tremi, Portugalska z dvema, Poljska pa z desetimi fotografijami, med katerimi je zanimiv Edward Czerny z dvema izohelijama, tehniko, ki opozarja barvasti lesorez in se tudi omejuje na tri, štiri tone v ploskvah.

Za špance je značilna prava baročna monumentalnost v kompoziciji. Campana Bandranosa Kmetško delo, konja pred plugom na prevahu hriba je eno najslavnejših del na razstavi.

So tu še Švedi, Švicarji in zastopniki Zedinjenih držav. Švicarji so veliki mojstri. Schmid iz Basla in Stölker, ki pa je Tržčan, znata svojim slikam vdahniti življenja, pa najsi bo tudi le tihotitje kakor je št. 450. To grozde pa porcelanasti krožnik pod njim!

Pri Američanih se vsakdo more učiti, kako se fotografira voda. Št. 504 ali 486! To je v resnici voda, ne pa volna ali brezoblična snov svetlega tona. Helen Forrell je ženska, česar po njenih fotografijah ne bi sklepali. Njeno kraljevsko Visočanstvo je mogočen portret mačke in tudi št. 481 je živalski motiv: roj vrabcev prebeza na vejicah, ki mole iz zasneženih tal. Pravi biser te vrste fotografij. John Mudd je zanimiv s svojimi motivi iz strojne tehnike, vsak izmed trideset Američanov pa ima svoje kvalitete.

Nemogoče si je z enim obhodom ogledati vso razsežno razstavo. Preveč je lepega in zanimivega, da ne bi utrujalo. Treba je razstavo večkrat obiskat.

O lepem ilustriranem katalogu, zmiselnih razporedih fotografij in v celoti zelo okusno aranzirani razstavi so dnevniki že poročali. Še par besed o umetnosti v fotografiji in tudi sicer. Razpasla se je pri nas navada, da je za vsako delo umetnost, menda zato, ker tako malo delamo ali pa, ker je tako malo dela in je v resnici živeti postalo umetnost. Poznamo pa umetnost friziranja, masiranja, serviranja, imamo umetnike, ki znajo peči zemlje, še manjše pa, ki znajo peti in igrati na harmonike. Vse je torej umetnost. Včasih tega ni bilo. Pred stoletji so bili slikarji in kiparji spoštovani mojstri obrti ki so zahtevale gotove predpogoje, posebne nadarjenosti. Takrat so ustvarjali umetnine. Pozneje je bilo umetnin vedno manj, umetnikov pa vse več tako, da smo sedaj umetniki vsi, tudi tisti, ki fotografirajo. Kaj pa je umetnost v fotografiji? Razstava je najboljši dokaz, da skušajo vsi, ki resno stremijo za dobro fotografijo, slediti vzorom iz slikarstva. Tako vidimo fotografije, ki so kakor reprodukcije slik baročnih mojstrov, romantičkov, klasikov, naturalistov, najsi bo v portretu, pokrajini, tihotitju ali kompoziciji. Nekaterim so vzor dekorativnejše podobe, drugim moderna

stvarnost. Kajti vse, kar skušajo doseči v dobri fotografiji, obstoji že stoletja v slikarstvu: življenje v podobi! To pa je moč doseči s pravim sorazmerjem tonov, z razdelitvijo sence in luči, z zadovoljivo telesno in zračno perspektivo itd. To so komponente, brez katerih tudi ni nobene umetniške, oziroma dobre fotografije, kar vse pa je prav tako tu, kakor pri vsaki umetnosti trajne vrednosti povezano s trudom marljivega ročnega dela, iz katerega šele je zgrajena vsa lepota ki je imenujemo s tako profaniranim nazivom — umetnost.

Mnogim razstavljalcem je to uspelo. Vse tiste fotografije učinkujejo slikovito, dokaz, da slikovitosti ni zamenjati s pisarnostjo barv, temveč le s stopnjevanjem iste barve v razne tonske vrednote.

Naša prva mednarodna fotografska razstava, ki odkriva gledalcu toliko lepote,

Kadar zobno ti meso že gine, rabi Doramad — potem nevarnost mine!

Doramad

zobna krema s čudodelnimi žarki radija.

zasluži pozornost vseh, prav posebno se prosvetne oblasti, ki naj zaradi vzgojnega in poučnega pomena razstave nje ogled priporoči vsem šolskim zavodom. Skupnim obiskom bodo prireditelji nedvomno na razpolago za strokovno vodstvo. C. S.

Po širnem svetu

Drama v stratosferi

V nedeljo jutraj je startal pri Bitterfeldu v Nemčiji stratosferni balon »Barth v. Sigfelde«. Kmalu po startu je izginil opazovalcem izpred oči. Strokovnjaki so menili, da ga je odneslo proti Poljski ali celo Rusiji. Dva dneva ni bilo o njem duha ne sluha, tretji dan je prišla vest, da je padel na zemljo pri Dünaburgu na litavsko-ruski meji. Pri najdbi balona je ležal opazovalec Masuch v gondoli mrtev. Stratosferni balon je vzletel pod vodstvom inž. dr. Schrenka, ki ga ni bilo ob

najdbi balona nikjer. Balon je padel na zemljo okoli polnoči. Po dolgem iskanju so našli truplo inž. dr. Schrenka 15 km od mesta, kjer je pristal ponesrečen balon. Mrtva letalca bodo zdaj najbrže prepeljali v Moskvo, od tam pa v Nemčijo.

»Barth v. Sigfelde« je imel 9500 kubičnih metrov prostornine. Njegov polet je organiziral zavod za raziskovanje kozmičnega žarkovja v Potsdamu.

Mati Ane Pavlove v revščini

Pred londonskim civilnim sodiščem se je te dni končal proces proti možu ruske plesalke Ane Pavlove. Zagovarjati se je moral zakonski mož pokojnice, Francoz Viktor Dandré, ki ni hotel izročiti materi svoje pokojne žene pripadajočega dela zapuščine velike plesalke. Ana Pavlova je vse svoje življenje podpirala svojo mater s stalno rento. Po plesalčni smrti se je polastil vsega premoženja njen mož, katerega je morala tašca pred sodiščem prisiliti, da ji je priznal njen delež. Dandré je moral prisesti, da bo tašči odstopil to kar ji je volila njena pokojna hči.

Nesreče pariških igralcev

Znana francoska igralka Edita Mora, ki je še pred nekaj dnevi slavila pravcate triumfe v »Theatre des Nouveautés« ter je znana tudi iz filmskega platna po svojih vlogah, predstavljačih vampske tipe, se je v napadu melanholije zasturila. Povzila je večjo dozo veronela in odprla plin, da bi se zadušila. K sreči so njeni bližnji pravočasno opazili, za kaj gre in so jo rešili.

Igralec René Lefevre je isti dan, ko se je zasturila Morova, padel s konja in je dobil hude notranje poškodbe. Tretja žrtev je znana umetnica Cecile Sorelova. Ko se je v soboto zvečer peljala domov s svojim možem, grofom Segurjem, je njen avto zavozil v neki taksi. Sorelova je bila precej ranjena.

Uspešna kolonizacijska politika

Pogled na Tel Aviv v Palestini, kjer je zrasla pred 25 leti osnovana židovska naselbina do danes na 80.000 prebivalcev

— A da, da! — je tedaj jezljivo začel vohati bradati frontnik. Grdo je pogledal golobradega Elsnerja. — Kadrovske podgane še zmerom najdejo kaj boljšega, kakor mi tepci na fronti!

Na veliki postaji v Šmihelu je bilo treba prestopiti. Vsi tiri polni, zasedeni. Vrvež na peronu. Čudovitih podob, obrazov in uniform so bile gručice vojakov, ki so tu postajale in se prerivale. Od mnogih gornještajerskih kadrov zbrani enoletniki, ki so se peljali v posebnem vlaku v Gradec, v šolo za etapne oficirje. Vzporedno z njihovim vlakom je stala dolga, dolga veriga samih starih tovornih vagonov in v njih je bilo polno srbskih in rumunskih ujetnikov. Ti so bili na transportu iz madžarskega taborišča, namenjeni za poljska dela po vseh koncih in krajih hribovite, rebraste, trde gornještajerske dežele. Že ves čas transporta, že dva dneva in dve noči niso dobili ničesar pod zob. Čemu, saj jih bodo nakrmili na kmetijah! Le tu na šmihelski postaji so jim iz velikanskega kotla delili ob vlaku samem neko črno čobodo, gnojnice podobno. Enoletniki, Čehi in Rusini in Slovenci in Hrvati, založeni od kadra ali z doma, so metali Srbom iz vagona v vagon koščke kruha in sira. Zgrajali so se Nemci in je prihitel nemudno tudi poveljnik enoletniškega transporta, nadporočnik plačninskega polka. Široko se je razkoračil med obema vlakoma in se drl nad eno-

letniki, da so se mu tresla odlikovanja na zeleni bluzi...

— Menda ne boste manifestirali, da so robijaši vaši bratje!

Po vagonih, med enoletniki, grohot, sikanje, hihitanje.

— Vsi v vagon! — se je drl nadporočnik.

In nastal je vrvež, prerivanje.

Sredi tega mrmranja in prerivanja je Jovan Stijič uklenjen hotel med vlakoma dalje, dalje. Čim je bil stopil iz vagona, je pregledal položaj in se odločil za beg. Odrival je enoletnike, ki so tiščali nasproti, da ustrežejo nadporočnikovemu povelju in se zbašejo nazaj v vagon. Z uklenjenima rokama, s komolcema si je krčl pot in ubiral korake hitreje, hitreje. Elsner je pritiskal za njim, Benedik za obema.

— Links! Links! — je vpil za jetnikom Elsner, snemajoč v naglem pohodu puško z ramena.

— Na levo, Stijič! Čez stopnice vagona! Na peron! Ali čuješ, mrha! — se je zadaj drl Benedik, takisto snel puško in pospešil korak.

Toda Jovana Stijiča je obsedlo. Namesto na levo stran, se je pogljal na stopnice vagona na desni strani in se takoj znašel na drugi strani enoletniškega vlaka. In ko je tako med vagoni, ki so stali vzporedno na dveh progah, imel prosti pot, se je zagnal v divji dir. Obe progi sta se bočili na levo in tako je Stijič že po kratkih skokih izginil za sledovalcema izpred oči. Ko je menil, da

Srebrni jubilej mojstrov „črne umetnosti“

Jubilejni slavnostni občni zbor ljubljanske podružnice Udruženja grafičnih faktorjev

Ljubljana, 21. maja. V mali dvorani »Zvezde« se je večeraj dopoldne vršila tiha slovesnost. K slavnostnemu zborovanju so se zbrali tiskarski in grafični mojstri in faktorji iz vse banovine ter manifestirali 25 let plodnega dela za slovensko tiskarsko umetnost, za kulturni in nacionalni prosih vsega jugoslovenskega naroda.

Zborovanje je otvoril predsednik ljubljanske podružnice Udruženja grafičnih faktorjev g. Štrukelj, ki je s kratkim uvodnim nagovorom pozdravil zastopnika banke uprave g. dr. Šinka, za mestno občino ljubljansko g. Kosma, za pokojniški zavod g. dr. Kötla, za trgovsko akademijo ravatelj g. dr. Pirjevca, ravatelj Delavske zbornice g. Kopača, predsednika društva tiskarjev g. Hrovatina, predsednika Jugoslovenskega novinarskega združenja g. Viranta, načelnika konzorcija »Jutra« g. Adolfa Ribnikarja, predsednika centralne udruženja grafičnih faktorjev g. Ambrožiča, zastopnika zagrebske podružnice g. Podhraskega, zastopnika grafičnih delavcev g. Gomiljščka, zastopnike tiska, tiskarn itd. Zatem je predsednik prebral številne brzojavke, častitke in pozdravna pisma, med njimi pismo g. ministra dr. Alberta Kramarja, v katerem castita organizaciji grafičnih faktorjev k doseganju tako plodnemu delu, ji želi v bodoče še več uspehov kakor doslej ter prosi zborovalce, naj mu zaradi nujne politične zadržanosti oprostijo njegovo nenazadnost. Pozdravni brzojave so poslali tudi tovarna strojev iz Augsburga, bratska češkoslovaška organizacija iz Prage, prvi predsednik češkoslovaških faktorjev g. Spolka, sedanjí predsednik češkoslovaških grafičnih faktorjev g. Jan Maly in predsednik praške organizacije g. Richter, obolei podpredsednik grafičnih faktorjev g. Ojstriž, splitska podružnica itd. Predsednik je še zlasti toplo pozdravil številne tovariše iz Zagreba, nato pa je prešel na zgodovinski prikaz dela grafičnih faktorjev. Med drugim je izjavil:

25 let je poteklo letos, odkar so grafični faktorji ustanovili svojo organizacijo. Nekaj jih je še čvrsto na svojih mestih, nekateri uživajo zasluženo pokojnino, veliko jih pa že krije zemlja. Njihovi nasledniki se jih hvaležno spominjajo ter jim izrekajo zahvalo za njihovo delo v korist stanu grafičnih faktorjev.

Pred 25 leti je bil položen temelj slovenskemu faktorjskemu društvu, ki je predstavljal podružnico avstrijske faktorjske zveze za Kranjsko. Na ustanovnem obnem zboru spomladi l. 1909. je bil izvoljen

naslednji prvi odbor: Karel Čeč, ravatelj tedanje Katoliške tiskarne kot predsednik, Alojzij Höfler, faktor Zadrugne tiskarne kot tajnik, Josip Klovár, faktor Katoliške tiskarne kot blagajnik, in Srečko Magolič, faktor tiskarne Hribar kot pregledovalec računov. Alojzij Höfler je prišel izdati l. 1909. strokovno revijo »Tiskarski obzorje«, s katero je slovensko tiskarstvo prvič pričelo s strokovnimi članki pospeševati svojo obrt. Svetovna vojna je to uspešno pričetno delo temeljito zavrla.

Po pretratu pa se je društvo faktorjev reorganiziralo v zvezo faktorjev za Slovenijo, društvena delavnost je pridobivala na pomembnosti, njeno udejstvovanje se je razširilo, stroka se je pričela v vseh smereh izpopolnjevati. Pred par leti se je ustanovilo Udruženje faktorjev za vso državo in Zveza je postala ljubljanska podružnica. Ta ima danes tudi dobro razvito socialno organizacijo in ravno v letošnjem jubilejnem letu bodo njeni fondri prekoračili 1 milijon dinarjev. (Več podrobnosti o razvoju faktorjske organizacije smo objavili že v binškoem »Jutru«.)

Predsednik Štrukelj je zaključil svoje jubilejno poročilo: »Nemogoče je naslikati vse delo naših faktorjev, delo na katerega moramo biti upravičeno ponosni tako v nacionalnem kakor v kulturnem pogledu. S ponosom more organizacija grafičnih faktorjev konstatirati, da tudi ona prispeva po svojih močeh k urejenosti in napredku tiskarske »črne umetnosti« v Sloveniji.

Vsi zborovalci so sprejeli predsednikovo izjavo za viharim aplavzom. Nato so zastopniki državnih, kulturnih in gospodarskih oblasti in korporacij ter zastopniki tovariških organizacij izrekli ob tem srebnem jubileju ljubljanske podružnice grafičnih faktorjev čestitke ter želeli organizaciji nadaljnjih uspehov za še večjo izpopolnitev črne umetnosti. Delegacija zagrebskih grafičnih faktorjev je svoji ljubljanski posestrimi poklonila krasno oljnatno sliko, ki predstavlja »Krvavi most« iz leta 1840. Umetnina je delo znamenitega hrvatskega sodobnega slikarja Kirina.

Predsednik zborovanja g. Štrukelj se je vsem govornikom toplo zahvalil in jim zagotovil, da bo ljubljanska podružnica grafičnih faktorjev tudi v bodoče delala z vsemi svojimi silami za povzdig obrti ter za moralno moč naroda.

Zborovalci so se nato podali v veliko dvorano k skupnemu obedu, ki je ob razgovorih in zdravilnih piteh in prijetni dogovorih k lepemu razpoloženju sta mnogo pripomogla tudi neumorni oddelek orkestra Sokola l. in pa izborna postrežba restavracije Zvezde.

Lepa proslava materinskega dne v društvu »Taboru«

Ljubljana, 2. maja.

Sicer malo pozno, vendar pa tem lepše je primorsko društvo »Tabor« proslavilo v soboto zvečer v dvorani Delavske zbornice Materinski dan z mladinsko predstavo Marije Grošljeve »Dve Marički ali brez mame«.

Izvedba je bila vsekakor dobra. Čeprav je v delu precej dobrih domislekov, je v začetku moralizirajoči ton premočan, pa tudi tako zelo ovekovčenega pridnega Janezka in hudobnega Miha se avtorica kljub dobri volji ni mogla povsem znebiti. Je pa ta igra po svoji razgibanosti kar majhen dogodek. Otrok se more ob njej razživeti, ker je ritmično tako v pesni kakor v pevskih točkah, dobra. Resnejši ali starejši gledalec je imel zdaj pa zdaj vtisk, da je avtorica šlo za to, da da mladi otroški duši, ki gleda, in oni, ki igra, le veselje in smeh. Tako je prav.

Režija je bila vendar preveč površna in premalo poglobljena, in sicer v pogledu odrske tehnike kakor glede na otroški svet, ki je celo poklicanemu režiserju pogosto težek odrski problem v psihološkem pogledu. Predstava, ki je bila namenjena mladini, je bila odločno predolga. Delo je treba v interesu umetniških vrednosti, ki jih ima, krepko črtati. Otroci, pa nemara še bolj odrasli, so bili h koncu utrujeni.

Vsa čast pa mladim agilnim igralcem, dečkom in deklicam, ki so bili v igri kar veliki mojstri. Prav v tem je pa tudi največja vrednost predstave, ki je pokazala v veliki meri otroka - umetnika! Človeka mlaka, da bi zapisal nekaj otroških imen, pa je v vzgojskem pogledu prav, da niso bila zapisana na programu. Tako sta bili obe Marički prav odlični, zlasti kraljevska, ki je zdaj pokazala omevne vredne talent. Prav gotovo so si pa vsi zapomnili službenika Miha in Jakca. Zlasti lepo je nastopil Miheč, ki je pokazal kar zavidanja vredno porednost in lep čut za ritmik. Jakec je imel sicer težje delo kot solist, in bi v boljši režiji lepše uspel. Čevljar Martin Kopitar je krasno priznanje vsega občinstva pošteno zaslužil. Pesem o čevljarju je tako imenitno zapel, da bi jo bil moral ponoviti. Za očeta je pa bil odločno premlad. Vobče so bile maske slabe. To so otroci igralci čutili. Tako je bil na primer kralj bolj podooben kakemu špankemu narodnemu klatežu kakor pa knezu. Škoda, da je igra zaradi tega hudo trpela.

Otrokom je predstava ugalala. Njena vrlina je razgibanost, plesi in petje. Etnično je delo prav za prav brez pomembnosti. Dvomim, da more otrok doumeti simboliko materinega duha z velikim srcem, ki je bil vsaj za oči - bonboniera!

Iz akvaristove torbe

O načinu določanja rib in drugo

Akvaritarjač na zapadnem Barju v bajerju tik žage pri Sinji gorici sem žal ugotovil, da ni majhnih ostržikov, kajzi kljub nizkemu stanju vode nisem videl niti rečka. Bržkone so pomladne poplave izvalile ostrže v Ljubljano in okolice. V stojiščih vodah, ki niso prevelike in pregloboke, ni hudo ujeti nekaj teh mičnilih, dasi roparskih ribic, v rekah in potokih je pa lov nemogoč, ne samo zato, ker se živalce laze umaknejo, temveč ker so v takih vodah tudi zelo plašljive. Namesto ostržev sem ujel nekaj letošnjih ščukic, nekaj zelenic in majhno androgo ter jih vzel s seboj za akvarij, kjer se prav dobro počutijo. V splošnem sem ugotovil, da so jate lanskoletnih mladčev zelo slabe.

Tudi na vzhodnem delu Barja, v Izaru, je razmerno malo manjših ribic: posledica lanskih in letošnjih povodnj, ko je poginilo mnogo ribic, ki so zaradi padca vode ostale v majhnih, naglo vsihaajočih mikah in jarkih. Za nas akvariste so take majhne ribice najprimernejše; saj je bolj težko, določiti vrsto nekaterih krapovcev po vnanosti in je potrebno, poseči po drugih pripomočkih. Določanje majhnih ribic po vnanosti je udi zaradi tega otežkočeno, ker je mnogo križank.

Morda bo nekatere akvariste zanimal način določanja, ki je pa pri živih ribah, zlasti če so majhne, silno težaven, ker so nemirne. Kakor v botaniki, kjer določamo rastline, ki so nam neznane, po obliki listov, v glavem pa po cvetu, to je po cvetnih listih, po prašniku in brazdah, tako se poslužujemo tudi pri ribah izvestnih, od znanstvenikov utrjenih znakov za določevanje, ki ne dopuščata dvoma o rodu in o vrsti rib. Znano je, da imajo razne ribe v plavutih trde in mehke šibice. Ostroplute ribe imajo celo bodice, to so trde šibice, ki štrle kakor iglice iz dotične plavuti. Mehkoplute imajo samo nekaj trdih šbic. Po številu teh trdih in mehkih šbic jih torej že lahko določamo. Drugi pripomoček za določanje so luske, in to število luske po dolžini in po višini trupa. Po višini trupa štejemo luske nad pobočnico in pod njo. Kakor znano je pobočnica ona, z majhnimi presledki prekinjena črta, ki jo vidimo na ribjih bokih od škrg, navadno v loku navzdol, do repne plavuti. Ob pobočnici štejemo luske po vsej njeni dolžini. Slednjič prepoznamo ribe, zlasti krapovce, tudi po zobeh v požirniku. Zobje se vrste desno in levo tik zadnjih obklovov škrg.

Ogledno si izražanje števila šbic, luske in zob po formulah. Pri takih formulah je kratica za hrbtno plavut H, za prsno Ps, za trebušno T, za podrepno Po in za repno R. Ko vidimo na pr. formulo H1 14-15, H2 1/4 pri katerikoli ostropluti ribi, vemo, da je v prvi hrbtni plavuti 14 do 15 trdih šbic ali bodice, v drugi hrbtni (H2) je pa ena trda in 14 mehkih šbic. Šibice pred pobočno črto (/) so torej vedno trde, za njo pa mehke šibice. Formula lusk L 7-8/40-44/4 nam pove, da je na črti od pobočnice do hrbtnega roba, kjer je ribji trup najvišji, odnosa najširši, 7-8 lusk, vzdolž pobočnice od škrg do repa jih je 40-44, pod pobočnico do trebušnega roba je pa četrto lusk. Formula zob Z 3,5-5,3 pomeni, da so zobje v dveh vrstah kakor na desni tako tudi na levi strani. V prvi vrsti so 3, v drugi pa 5.

Če bi torej hoteli določiti katerikoli ribo, bi jo dali najprej v alkohol, zatem bi morali šteti luske od pobočnice navzgor in navzdol in počezno ob pobočnici potem šibice, trde in mehke, pri krapovcih, ki se določajo tudi po zobeh v požirniku, bi pa morali odpreti gobček in prešteti zobe. Po dobljenih formulah bi

Vaša naklonjenost je nam potreba!

Zato si prizadevamo kar je le mogoče, ustreči Vam kot v cenah tako tudi v postrežbi - tako, da ste z nami trajno zadovoljni.

DROGERIJA GREGORIČ

dr. z o. z., Ljubljana, Prošernova ul. 5.

Iskali v dobri strokovni knjigi, in to v oni skupini, kamor riba spada (losos, ostrž, krapovec i. dr., kar spoznamo že na nekaterih vnanjih znakih), in ko bi našli one formule, ki smo jih pri vestnem študiju dobili, bi mogli kot laiki neobvezno reči, da imamo pred seboj to in to ribo. Po večkratnem pregledu raznih rib bi se v tem poslu izurili, da bi mogli zanesljivo trdit, da pripada riba tej ali oni vrsti in kako jo imenujemo. Navadno spoznamo naše domače ribe, pa tudi večino tujk po vnanjih znakih, posebno če

so odrasle. Začetniku akvaristu, ki iz kateregakoli vzroka ni utegnil opazovati naših ribic, zlasti nekaterih krapovcev od najnežnejše mladosti do starosti, ko dosežejo na 6-8 centimetrov, bo pa težje najti razlike med pisancem, pisanko in blistavcem, med rdečepermo, rdečepoko in jezom med Androgo in ploščicem, med mreno in pohro in med klenicem in podustom. Če jih vestno opazuje, jih pa kmalu spozna.

V velikem akvariju muzeja v Ljubljani so se pezdilički ženili, a po preteku prično tih tednov so škofjke izmetale mladice. Zal so jih mlečniki, ki se niso prenehali s drstjo, v svoji razburjenosti decimirali tako, da jih je zdaj okoli 15, ki se pa že spretno umikajo večjim ribam. V tem akvariju sta tudi dve vrsti polzač, večje navadne in dve manjši brez črne črte na korenu repne plavuti, ki jih imenujemo balkanske polzače. Poleg tega vidimo činkijo, babico in kapeljna. Za to opazovanje je treba žrtvovati nekaj minut. V teku desetih minut in pe vztrajnem opazovanju se po redu prikažejo vse ribice.

Poostrena kampanja proti slovenskemu bogoslužju

Blamirani fašistični prvaki - Diktirana zahteva po odstavitvi tržaškega škofa - Napadi na slovenske duhovnike

Fašistična kampanja proti tržaškemu škofu dr. Alojziju Fogarju, o kateri smo poročali že v ponedeljskem »Jutru«, se zares ni omejila le na tržaške liste, marveč razširila na vse ostalo fašistično javno življenje v Primorju, v poslednjih dneh pa celo še na ves fašistični tisk. Namen te kampanje ni, kakor kažejo izpadi fašističnih listov, te, da bi Fogar zapustil tržaško škofijsko stolico, marveč da bi se poslednjim ostankom slovenskega duhovnega življenja, ki so našli svojo zaščito pri slovenski in deloma tudi italijanski duhovščini, zadal smrtni udarec. Fašistične oblasti so menda prepričane, da bodo z uničenjem poslednje slovenske besede v cerkvi, uničile tudi že »poslednje znake in dokaze, ki bi se pričeli o obstoju slovenskega elementa v Primorju.

V kampanji primorskih fašističnih listov pa je prišlo tudi do zanimivega intermezja. »Corriere Istriano« je v svojem članku o Fogarju omenil, kako so se fašistični prvaki doslej v Fogarjev bližini čutili počašene in kako so naravnost iskali njegovo družbo. Glasilo tržaških fašistov »Popolo di Trieste« se je zaradi tega obregnilo ob pulski list, češ da takšna obožba pač ni stvarna in da so bili fašistični voditelji kakor tudi njihov list sam v političnem pogledu vedno nepopustljivi tudi napram tržaškemu škofu.

V luči tega sicer neznatnega incidenta pa dobi sestanek fašističnih voditeljev, ki se je vršil v turek pri pokrajinskem tajniku Perusinu (nekadaj Perušicu) svoj poseben pomen. Dr. Perusina so posetili fašistični poslanci Giunta, Coboli, Cocconi, senatorja Segre-Sartori in Banelli, tržaški podestast Salem, predsednik pokrajinskega upravnega odbora Gleri in še nekateri drugi. Izjavili so mu na njegovo zahtevo, da se brezpogojno solidarizirajo z nastopom fašističnega tiska, ki se je zavezal za italijanstvo Trsta in vse pokrajine. Zahtevali so tudi, naj se škof Fogar odstrani iz Trsta. Tržaški tisk je navdušen pozdravil to inicijativo, agencija »Stefanie« pa je vest o njej promptno razposlala po vsej Italiji in tako razširila kampanjo proti tržaškemu škofu tudi na ostale italijanske pokrajine. Fogarja so v sredo napadli rimski, milanski in drugi listi, med njimi »Giornale d'Italia«, »Tribuna«, »Lavoro fascista«, »Resto del Carlino«, »Corriere della Sera« in celo glavno fašistično glasilo »Popolo d'Italia«.

Tržaška lista »Piccolo« in »Popolo di Trieste« sta kmalu nato »odkrila« spet nove škofove »zločine« proti državi in režimu. Pri tem pa se nista več omejila na tržaškega škofa, marveč napadla kar po vrsti že vso slovensko duhovščino. Tako očita »Popolo di Trieste« upokojenemu župniku Filipiču, ki upravlja lindarsko župnijo, da je na vnebohod javno pozval vernike, naj v hrvaščini molijo za Fogarja. Naslednjega dne je »Piccolo« napadel dekana Musizjo in Brumata, ki sta baje v smislu škofovih odredb izključila iz goriškega semenišča teologa Knafelz-Muratorijs, ki bi naj bil izdal znani škofov govor tržaški policiji, dalje ostale profesorje v goriškem semenišču dr. Antona Rutarja, Ivana Tula, Pavlica in Toroča, ki bi naj bili kot slovinci in »antitalijanci« naravnost terorizirali ostala dva italijanska semeniška profesorja del Fabbra in Spiterija, in celo župnike in župne upravitelje Ukmarja, Milanovića, ščeka, ki naj bi predstavljali triumvirat slovenske protidržavne duhovščine v tržaški škofiji, ter mladega Bidovca, brata »streljenega atentatorja z bombami«, iz Doline, in župnika Vranjo, »ki je ob obletnici atentata na »Popolo« pozival svoje vernike, naj molijo za svoje štiri pokojne brate.« Končno list ponovno in še bolj podrobno »avaja« govor, ki ga je baje imel škof Fogar 3. januarja t. l. nekaterim go-

jencem goriškega semenišča. Med drugim pravi, da se je škof v svojem govoru ostro izrazil tudi proti upravitelju goriške škofije Sirotniju, ki je odstavil semeniškega prefekta Margona in imenoval za njegovega naslednika Fragačoma, ne da bi bil o tem obvestil pristojni tržaški ordinarij. Sirotni je po Fogarjevih izjavah ravnal tako le zato, ker je bil Margon pošten klerik, ki je branil tudi pravice slovenskih semenišnikov, med tem ko jih je Fragačom preganjal in zaničeval.

„Soča voda...“ — protirežimska pesem

Karabinjerji in policijski agentje so v poslednjih dneh v Gorici, pa tudi na Krasi in v severni Istri aretirali več fantov zaradi slovenske pesmi. V neki goriški gostilni je bil, kakor poroča »Istria«, aretirani 32-letni delavec Ivan Gorjup, ki so ga zaradi pesmi »Soča voda...« in sličnih obdoli na 14 dni zapore in 250 lir globe. V Dutovljah so aretirali Franca Gomizlja, Alojzija in Stanislava Zlobca iz Kranje vas, Filipa Zego in še nekega drugega fanta iz Tomaja. Tudi ti fantje so prepevali slovenske narodne pesmi. Bili so kaznovani: z globami po 500, 200 in 150 lir. Končno je bil v Mlunu pri Buzetu aretirani neki kmečki fant zaradi neke hrvatske ljubavne pesmi. Fašisti so inscenirali proti njemu proces in sodišče ga je obsodilo na 3 mesece ječe.

Novi procesi zaradi orožja

V zadnjem času se vršijo pred goriškim sodiščem skoraj vsak teden procesi zaradi skrivanja orožja in razstreliva. Po poslednjih velikih političnih procesih pred tremi leti so fašistične oblasti izdale za primorske pokrajine nove odredbe, da morajo lastniki orožja in razstreliva vse svoje orožje izročiti oblastem, ali pa vsaj prijaviti. Vendar ljudje, ki so si v času svetovne vojne nabrali mnogo starega orožja, granat in druge municije, vsega tega niso izročili karabinjerjem. Zato organizirajo karabinjerji in policijski agentje od časa do časa prave racije za orožjem in mnogo ljudi mora večinoma zaradi denunciacij pred sodišče.

Te dni je bila obsojena pred goriškim sodiščem 55-letna Cecilija Vipavčeva, doma nekje na Vipavskem, na 1500 lir denarne kazni, ker je skrivala doma 5 dinamičnih nabojev. K sreči je bila kazen pogojna. V ponedeljek se je vršil sličen proces proti Ivanu Lisjaku, Vladimirju Saksidi, Josipu in Francu Rojcu. Lisjak je bil obtožen, da je skrival samokres, več nabojev in dve stari puški, oba Rojca zaradi nekega samokresa, Saksida pa zaradi stare avstrijske vojaške puške. Lisjak je bil obsodjen na 1150 lir denarne kazni, oba Rojca pa na 1200 lir, Saksido, ki je bil očitno po ne dolžnem denunciran, ker v resnici ni skrival nikakega orožja, pa je moralo sodišče oprostiti.

Kampanja za znižanje cen je na Goriškem zahtevala pet novih žrtv. Prefektorna komisija je odredila zaporo več trgovin za tri, pet in osem dni. Zaprete so bile trgovine s premogom Alojzija Zeja, prodajalna Josipa Breganta, lesna trgovina Ivana Urbana, kavarna »Teatro« in restavracija Angela Grusovina. Lastnikoma poslednjih dveh lokalov so obenem odvzeli obrtne liste. V Trstu pa je prefektorna komisija kaznovala tri trgovce z zaporo lokalov za mesec dni, dvema trgovcema pa je odvzela trgovske liste.

Josip Kostanjevec

Maribor, 21. maja.

V nedeljo jutraj je po kratkem trpljenju preminil eden najplodovitejših naših pisateljev, vadniški učitelj v pokopu gospod Josip Kostanjevec, ki je bil v letošnjem februarju skril svoj 70. letnik. Pokojnik ni bil prav zdrav že dve leti — odkar si ie bil namreč zlomil nogo.

Pokojnik pisatelj se je rodil dne 19. februarja leta 1864. v Vipavi. Učiteljsko šolo je dovršil v Kopru in je nato učiteljval na Colu, v Premu in v Litiji. Ko je bil upokojen, se je preselil v Maribor. Pisal je pesmi, romane, novele, povesti in črtice. Njegov najplodnejši pisateljski čas je bil od leta 1897. do 1902. Sodeloval je pri Ljubljanskem Zvonu, Kresu, Slovanu, Domu in Svetu, Slovenski Matici, Mentorju, Zvončku, Mohorjevi družbi, Ilustrovanem tedniku, Slovenskem Narodu, Slovincu, Miru, Domovini in drugod.

Spretnega pripovedovanja in lahkega stila se je učil pri Kersniku, katerega sicer v pogledu realne karakterizacije ni dosegel. Hitro se je pokazal v njegovih novelah in romanih vpliv naturalizma, pa tudi vpliv novejših lirčno-psiholoških novelističeskega in Cankarja.

Na zadnji poti bomo spremljali zaslužnega pisatelja jutri 15.30 iz mestne mrtvašnice na pokopališče na Pobrežju. Kostanjevecu, ki si je s svojimi deli postavil trajen spomenik v našem narodu, bodi časten spomin!

Razstava akvarelov Bruna Vavpotiča

Ljubljana, 21. maja.

V Kosovem salonu na Mestnem trgu je pretekli teden otvoril veliko kolektivno razstavo slik akad. slikar Bruno Vavpotič. Poleg nštehtih umetniških in neumetniških razstav, ki jih je že kar preveč, je človek te zadnje prav gotovo najmanj pričakoval. Kazalo je, kakor bi se bil Bruno Vavpotič umaknil iz hrupnega in nehalnega javnega udejstvovanja v kak tih kotiček, v katerem je ustvarjal bolj za svoj notranji kakor za zunanji svet. Nemara je v tem ali onem pogledu res malo tako. Njegova razstava je v pravem pomenu umetniško doživeti, njegovo delo tako poglobljeno, resnobno, da se obiskovalec mora zamisliti v umetnikov svet, v tiste mirne, skoroda z dostojanstvenim mirom izvršene akvarele. Ko pride človek po precej razkošnih stopnicah mimo slik raznih mojstrov mednje, se ne more iznebiti občutka, da je pri nas pravi umetnik, ki mu je le do resnične ustvarjanja brez postranskih, posvetnih namenov, še zmerom obsojen v tisto životarjenje, v katerem gleda povprečen meščan le bolj ali manj vselejšejšega bohe-ma, ki se pa na vse zadnje smeje skozi solze plehkosti okoli sebe. Zakaj če le katera dela mlajše generacije, zaslužijo prav gotovo Vavpotičeve akvareli lepših prostorov, hkratu pa tudi večjega zanimanja tako pri inteligenci kakor v pridobitniških vrstah.

Nič kričече, nič spekulativnega ni v Bruno Vavpotiču. Ne išče cenenih efektov ne v snovi ne v barvi ne v tehniki, ki jo uprav mojstrsko obvlada, to najtežjo tehniko v slikarstvu. Razstavil je 60 akvarelov, ki so iz let 1930. (Pariz), 1932. (Benetke) in 1933. (naše planine v veliki noči).

Prav te planine, Sedmera triglavska jezera, ki jih je umetnik dal v osmih akvarelih, vzbujajo na razstavi največ občudovanja. Zlasti »Megla nad triglavske jame« zercerje je mojstrsko delo, pri nas nedvom-

ZVONIKI KINO MOSTE

Torek, sredo, četrtek ob 20.30
velenapeti cowboyski film

„KRVAVA MEJA“
Pride: »MADAME BUTTERFLY«

no brez primere. V tej skupini se vrste slike: Razor izpod lepe špice, Koča pri sedmerih jezerih, Jalovec v meglemen morju, Pogled po dolini Sedmerih jezer. Vsi ti akvaristi so tem bolj omevne vredni ne le zato, ker so res redka umetnina, ampak še zlasti zaradi tega, ker se doslej še skoro noben slovenski slikar ni upal lotiti planin niti z oljem. A da so ta dela Bruna Vavpotiča tako mojstrsko uspešna, razodeva z njimi vso svojo umetniško potenco in temeljito znanje akvarelne tehnike. Zakaj megle, neprestano se menjajoča svetloba, trenuten žarek, itd. so muhe planinskega sveta, ki delajo slikarju nemalo preglavic v tehničnem pogledu.

Vendar kakor so umetnine te in druge pokrajinske slike, predstavljajo one, v katerih daje Bruno Vavpotič arhitekturo, umetnika, ki za predmetu vidnih dušo, izjaviti tisti osnovni ton, ki je lasten okoli, da je slika prava pesem. Tako so zlasti globoko občutene nekatere slike iz Pariza in Benetk. A kakor so prve, na pr. Beograd staro mesto, močno dekorativne in odlično ekspresionistične, imajo poznejše le še lep odtonek ekspresionizma, so mirne, kakor same sebi posvečene, dane človeku v veselje. Iz marsikatero slike je pa čutili umetnikovo globoko dramatičnost, po kateri mu je celo vsak negiben predmet poln duše, ki se umetniku razodeva. Dostojevski je dejal, da zavisi vsa vrednost dela od pogleda. Prav v tem je pa Bruno Vavpotič umetnik. Moralni uspeh mu je zagotovljen. Obistnovo se pa naj zave svoje dolžnosti do ustvarjajočega, do tistega, ki mu v lepi obliki prikazuje čas in njegov obraz.

Objave

»Srečna zakonca« sta prav gotovo Stanley Laurel in debeli Olly Hardy, ki danes zadnjikrat nastopita na programu ZKD v Elitnem kinu Matici ob 1/3. Smeha in zabave več kakor dovolj. Kdor se hoče nasmejati, naj ne zamudi današnje predstave.

Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana ima danes ob 20. uri v lastnem družabnem lokalu članski sestanek, na katerem se bo obravnaval dnevni red letošnje glavne skupščine v Zagrebu.

J. n. a. d. »Jadrane«. Danes ob 18. uri v Areni važna pevsko vaja. Vsi in točno! — Prireditveni odsek.

Na banovinski cesti Radmirje-Ljubno-Luča-Solčava-Logarska dolina, katero je v marcu letos razdeljala povodenj, je promet s 15. t. m. spet upostavljen tudi za avtomobilski promet. Treba je le na nekaterih mestih malo previdnosti. Cestna uprava v Gornjem gradu.

Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu, Gunduličeva 29, priredi v sredo 23. t. m. ob pol 21. društveni sestanek s predavanjem profesorja Hauptmanna o naših gospodarskih razmerah v francoski dobi. Gosti dobro došli!

Obledela obleke barva v različnih barvah in plisiru tovarna JOS. REICH.

JOSIP KOSTANJEVEC

pisatelj slovenski in vadniški učitelj v pok.

Pogreb zemskih ostankov moža, ki je dal našemu slovtvu veliko število novel in povesti, bo danes v turek ob 15.30 iz mestne mrtvašnice na mestno pokopališče na Pobrežju.

Maribor, dne 22. maja 1934.

Binkoštna štafeta za „Jutrovo“ darilo

Po enoletnem presledku se je včeraj vršil tradicionalni stafetni tek po ljubljanskih ulicah — Zmagala je prva štafeta Primorja v času 4:48.8 — Tudi druga štafeta črno-belih se je plasirala pred štafeto Ilirije

Včerajšnji propagandni stafetni tek po mestnih ulicah za prehodno darilo našega lista, kip Matije Gubca je zopet doprineš svoj obol za propagando lahke atletike.

Zal je to tekmovalanje v zadnjih letih — enkrat zaradi prepovedi nastopa Primorja, ki je bilo ravno tedaj kaznovano od saveza, drugič zaradi nenastopa Ilirije — padlo na nivo nekakega stafetnega teka po dolžnosti, ki je, skoraj bi rekli, bil izveden samo zaradi tega, da se zadovolji razpisu in s tem omogoči enemu ali drugemu moštvu samo končnoveljavno priboritev našega darila, istočasno pa popolnoma potisne v ozadje propagandni namen samega teka. Danes pa lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da sta se po več letih zopet srečala na ljubljanskih ulicah Ilirija in Primorje in s tem pokazala dobro voljo, da bosta skupno delovala za propagando lahkoatletičkega sporta.

Letošnji prireditelj je s pristankom saveza preložil tekmovaljanje od dopoldne na popoldne. Lahko ugotovimo, da je pre-

ložitev uspela, kajti tekmovalje je poteklo v popolnem redu, pribavilo pa je na ulice veliko število občinstva, ki je z največjim zanimanjem zasledovalo vse potek.

Primorje je kot prireditelj napravilo še en razveseljiv korak! Postavilo je dve moštvi. To dejstvo poudarjamo iz razloga, ker želimo v bodoče videti v borbi za naše darilo več moštev. Prireditev je prišla s »tradicionalno« zamudo, ni umestna! Tudi v tem pogledu je treba rešiti medure, ker je točnost zelo važen dejavnik privlačnosti vsakega tekmovaljanja.

Akoravno sta oba kluba morala resignirati na nekoliko svojih odličnih tekmečev, Primorje na Skoka, Cerarja in T. Czurdo, Ilirija na Zupančiča, Pfefferja in Slaparja, je doseženi čas, zlasti obeh primorjskih štafet, zelo zadovoljiv. Vendar rekord iz l. 1923. — 4:47.2 — še ni padel!

Zmagovalno moštvo Primorja, ki je nastopilo v postavi Štok, Leskovec, Perpar, Kreva, Putinja, Zorja Aleš, Ranner, Kovarčič Alfonz, je doseglo rezultat 4:48.8

min., njegovo drugo moštvo v postavi: Trudi, Raič E., Srakar I., Goršek, Srakar F., Zorja F., Šušteršič in Malnarč, ki je preteklo progo v času 4:52.6 min., je pokazalo veliko izenačenost napram zmagovalnemu moštvu. Bilo mu je stalno za petami. Šele izrazitim sprinterjem zmagovalca je uspelo odtrgati se od srednjeprogašev drugega moštva.

Moštvo Ilirije, ki je zasedlo tretje mesto v času 5:00.5, je nastopilo v postavi: Rihar, Vovk, Pieterski, Osterman, Otahal, Brunett, Stegu E., in Svetek, sploh ni posego v borbo ker je že na prvi predaji predmost obeh primorjskih štafet bila precejšnja, ki se je od predaje do predaje stalno povečevala.

Letošnja prireditev je tedaj v propagandnem oziru dosegla svoj namen in pričakujemo, da bo vsaka naslednja lahkoatletička prireditev temu sledila in bosta oba kluba lahko z zadovoljstvom beležila vedno večji obisk na svojih lahkoatletičkih prireditvah.

Dve zasluženi zmagi Primorja

V nedeljo in ponedeljek je primorjsko moštvo porazilo GAK iz Gradca

Primorje je za binkoštno prazniško povabilo za dve tekmi avstrijskega amaterskega prvaka GAK iz Gradca ter izvojevala dve lepi zmagi, od katerih je bila zlasti ponedeljska zelo prepričljiva, vendar pa je bila prva tekma odigrana v mnogo lepšem stilu. Tekmi sta bili za primorjsko moštvo prav dober trening za borbe, ki ga čakajo v bodočnosti.

Primorje : GAK 2:1 (1:0)

Primorje: Logar — Hasl, Stanek — Zemljak, Boncelj, Prevornik — Šlamberger, Pupo, Jež, Pepček, Zemljič.

GAK: Jeseničnik — Verbošek, Čehar — Irbhar, Fabijan, Kovarek — Grdič, Heubrandner, Reiter, Lube, Adamek.

Črno-beli so torej nastopili še vedno nekompletni, ker najvišjega igralca nista prišla. Tudi Gradčani niso imeli v moštvu Fritscha in Gabra, tako da sta se nedostatkoma nekako izravnavala.

Z igrjo je bilo občinstvo zadovoljno. Bila je vse prej ko prijateljska, ne da bi prešla v kakšno surovost, napeta in borbeno prav do zadnje poteze.

Zmaga črno-belih je izven debate, ker so imeli, dasi so bile obojestranske moči še precej izravnavane, daleko odločnejši in prodornejši napad, ki je tudi mnogo in iz vsake pozicije streljal. Nasprotno je belordiči napad v polju prav lepo delali, predvsem je morala ugajati igra notranjega tria, vendar v zaključnih potezih si ni moglo izdelati pravih položajev, ki bi nudili kaj nad za uspeh.

V prvem polčasu so bili domači v rahli premoči, po igri, po odločnosti, po borbenosti. Izvedli so nebroj lepo zasnovanih in enostavno izpeljanih napadalnih akcij, ustvarili so si par leve in zrele pozicije, trebili pa so v izbornem vratarju na skoro nepremagljivo oviro, in kolikor ni vratar preprečil uspehov, je bila po sredi ali smola ali lastna nerodnost. Spočetka so halfi oprežno-boječe nastopali, in tedaj so Gakovci bili stalno v osprejdu, vendar se je situacija po četrte ure bistveno izpremenila, srednja vrsta črno-belih je počasi prehajala v polet in od konca polčasa je trajala neprestana ofenziva domačega moštva. V drugem delu igre je spremenjena postava dokaj negativno učinkovala. Tako so se temigili gostje razkrili, zlasti ker je pregružupan domač napad močno zaostajal za isto formacijo iz prvega polčasa. Sredi polčasa pa se je igra spremenila v srdito borbo, Gradčani so med tem znižali od 0:2 na 1:2. Forsirali so nizko igro, s katero so bolj uspevali, nasprotno so črno-beli vedno znova uvajali polvisoko igro, v kateri so bolj domači. V tej na oko prijateljski borbi so končno domači uspeli nariniti svoj sistem in so v zaključnih fazah igre prešli celo v nevarne napade, tako da je imel Jeseničnik zopet polne roke dela.

Pri črno-belih še vedno ni vse v redu. Hasl je bil ves čas zelo nesiguren, Stanek se je proti koncu popravil, Logar ni imel mnogo pravega dela, edini gol je bil dobro plasiran in neubranljiv. Prevornik je igral samo prvi polčas, boljše kot v zadnjih igrah, srednjega krilca sta igrala Boncelj in Slamič, niti eden niti drugi najboljše. Zemljak je bil spočetka malo okoren, proti koncu igre pa se je razvil v najboljšega halfa. V napadu so bili vsi na mestu. Zemljič bi bilo zelo priporočiti, da opusti egoistično igro, Šlamberger se je zelo popravil proti koncu igre, v drugem polčasu je izostal Pepček in je šel na njegovo mesto Zemljič, na krilo pa Petelin. V tej obliki se napad dolgo ni mogel znajti, proti koncu polčasa pa je izvedel nekaj prav lepih in za nasprotnika nevarnih potez.

V moštvo gostov je predvsem omeniti vratarja, ki je držal, kar se je držati dalo in še malo več. Na mestu je bil desni branilec s svojim odločnim startom in dobro taktično igro. O halfih ni mnogo povedati. Dokler jim je uspevalo, držati igro po tleh, so dajali ton igri, morali so pa popustiti, čim je šla žoga nekoliko v zrak. V borbi s krili sta stranska krilca bolj poredkoma uspevala. V napadu je omeniti trojico: Lube-Reiter iz trila in Grdič na desnem krilu, prva dva kot tehnično izveščena borca, slednjega zaradi njegove brzine, ki se je mnogokrat prav nevarno poslužil.

Prvi gol je dal Jež v 23. min. po teški borbi za žogo pred golom Gradčanov. Vratar se je za pol sekunde prepozno spomnil, da bi lahko posegel v borbo za žogo, medtem ko je Jež hladnokrvno poslal v nezaščiteno mrežo. Povišal je Zemljič že v drugi minuti drugega polčasa s volleysreloom po sijajno izpeljani kombinaciji. V 14. min. je nato Reiter predribal par protivnikov in lepo plasiral ob stativi. Sodil je g. Lukežič.

Primorje : GAK 4:1 (3:1)

Primorje: Logar — Šidkovec, Bertonec I. — Zemljak, Pišek II, Boncelj, Šlamberger, Pupo, Jež, Pepček, Petelin.

GAK: Jeseničnik — Verbošek, Ecker — Kovarek, Fabijan, Ritter — Nemec, Lube, Reiter, Heubrandner, Adamek.

Drugo tekmo so črno-beli odločili v svojo korist sicer s prepričljivejšim rezultatom, vendar v manj lepem stilu kot prvo. Bilo je jasno videti, da moštvo ni doraslo dvema zaporednima tekmama. To velja zlasti za one igralce, ki so šele nedavno prišli iz naraščajočih v prvo moštvo. Poleg tega tudi postava ni bila v prvem polčasu najsrečnejše sestavljen. Mlajši Pišek je bil na važnem mestu srednjega krilca čista zuba, ker ga sploh ni bilo videti na terenu. V drugem polčasu ga je nadomestoval Boncelj z mnogo večjim uspehom.

ko: krogla mu je bila vsekala v telo tik ob hrbtenici, med desnim kolkom. Rdeče se je po koži počelala kri.

Zasopihani je pokleknil ob njem Benedik, odložil puško, ogledoval rano in mrmral bolj sebi kakor ranjenicu:

— Strela neumna! Kaj ti pade v glavo! Pomlad ga je obnovala, norca!

Tedaj je h gruči, ki si je dala opravka z ranjencem, prisipihal zmedeni Elsner.

— Der Hund! — je siknil. A že ga je bilo sram besede. Najrajši bi se bil razjokal.

Tisti bradat frontnik je, otovorjen z nahrbtnikom in vso frontno opremo, stal poleg drugih radovednikov. Pomeril je Elsnerja z očmi. Na dolgo, v vsem pomilovanjem:

A... ta je streljal! Otrokom puško pa norcem ogenj... kaj more biti pametnejšega na svetu?

Elsnerju je znova butila kri v glavo. Stal je oprt ob puško in kakor skesan grešnik zrl v ranjenca. Vprav tedaj je Jovan Stijić na tleh okrenil glavo in ga pogledal z neizmernim prezirom. Potem so ga — uklenjenega kakor je bil — prenesli v bolnico.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

zelsportverein (Wien) : 5:1 (3:1), Policijski SK : Sportni klub policijske straže (Praga) 4:2 (2:1). V ponedeljek: Policijski SK : Polizeisportverein (Wien) 2:1 (1:1), Sportni klub policijske straže (Praga) : Makabi 4:1 (3:0).

Subotica: BSK : reprezentanca Subotice 3:2 (2:2). Dunaj: Kvalifikacijski turnir za doletetev četrtga udeležena Avstrije za tekmovaljanje za srednjevropski pokal. V nedeljo: FAC : WAC 1:0, FC Wien : Vienna 3:1. V ponedeljek FC Wien : FAC 0:0.

Tekma med zadnjima dvema kluboma se mora torej ponoviti.

Reka: Flumana : Orient (Sušak) 5:1 (4:0).

Varšava: Hakoah : Pologna 5:2.

Amsterdam: Anversa : Londonski amatjerji 4:0, Amsterdam : Pariz 3:2.

Luxemburg: Libertas (Dunaj) : Jeunesse 1:0.

Bratislava: FC Bratislava : Austria (Dunaj) 4:3.

Turin: FC Torino : Wacker (Dunaj) 3:2.

Lep uspeh mariborskih lahkoatletov

Mariborska lahkoatletika reprezentanca je včeraj v ogorčeni borbi premagala atlete zagrebskega Maratona s 56 in pol proti 47 in pol točke

Maribor, 21. maja. Mariborsko pokroviteljstvo JLAS je priredilo danes lahkoatletski dvomatch med reprezentanco Maribora in zagrebskim Maratonom. Zaslužno je zmagala mariborska reprezentanca s 56 in pol proti 47 in pol točke. Zagrebski Maraton je eden od najboljših klubov naše države ter ima v svoji sredini več odličnih atletov rekorderjev. Zanimanje za prvi nastop zagrebskih lahkoatletov je bilo precejšnje. Tekmovalje se je večinoma vršilo na Mariborskem otoku, le met diska in kopja sta se vršila dopoldne na igrišču Železničarjev. Mariborska reprezentanca sicer ni nastopila v najmočnejši postavi. Manjkali so nekateri atleti, ki so lani uspešno nastopili. Vendar so se mariborski lahkoatleti borili tako zaigrano, da uspeh ni izostal. Kljub temu, da so Mariborčani nastopili brez pravega treninga, so dosegli v nekaterih disciplinah prav dobre rezultate.

Zagrebcani niso dočela izpolniti pričakovanja. Razen državnega rekorderja Levina Kallaya ni bilo prav za prav nikogar, ki bi znatno prekašal Mariborčane. Zagrebcani so bili gladko premagani na dolgih proгах ter v štafeti 4x100 m, v ostalih disciplinah pa je bilo razmerje sil precej izenačeno.

Posamezni rezultati so bili:

Met diska: 1. Kallay (Z) 37.12, 2. Franjo (M) 33.05, 3. Gala (M) 32, 4. Lohar (Z) 26.88. Točke 5 za Zagreb, 5 za Maribor.

Met kopja: 1. Rudl (M) 45.05, 2. Kallay (Z) 42.72, 3. Lohar (M) 40.15, 4. Malčić (Z) 33.80. Točke 6 za Maribor, 4 za Zagreb.

Tek 100 m: 1. Martinec (Z) 11.8, 2. Venutti (M) 12, 3. Musnik (M) 12.1, 4. Mal-

čić (Z) 12.5. Točke 5 za Maribor, 5 za Zagreb.

Skok v višino: 1. Kallay (Z) 1.65, 2. Grčić (M) 1.60, 3. in 4. Perme (M) in Malčić (Z). Točke 5 in pol za Zagreb, 4 in pol za Maribor.

Tek 400 m: 1. Zingerlin (Z) 56.1, 2. Martinec (Z) 56.9, 3. Venutti (M) 58.5, 4. Mala (M) 1 minuta. Točke 7 za Zagreb, 3 za Maribor.

Tek 1500 m: 1. Muraus (M) 4:31, 2. Štruel (M) 4:30, 3. Tomerlin (Z) 4:41, 4. Knežević (Z) 4:45. Točke 7 za Maribor, 3 za Zagreb.

Skok v daljavo: 1. Musnik (M) 6.07, 2. Kallay (Z) 5.77, 3. Požar (M) 5.74, 4. Malčić (Z) 5.54. Točke 6 za Maribor, 4 za Zagreb.

Tek 3000 m: 1. Podpečan (M) 10 minut, 2. Kangler (M) 10:06, 3. Koren (Z) 10:08, 4. Zingerlin (Z) 11:56. Točke 7 za Maribor, 3 za Zagreb.

Skok ob palici: 1. in 2. Feigl (Z) in Heiler (M) 2.90, 3. in 4. Kallay (Z) in Franjo (M) 2.70. Točke 5 za Maribor, 5 za Zagreb.

Štafeta 4x100 m: 1. Maribor (Monderer, Perme, Požar, Venutti) 47.5, 2. Maraton (Malčić, Martinec, Zingerlin, Kallay) 49.3.

Organizacija prireditve je bila brezhibna. Posamezne točke so se razvijale zelo hitro, tako da je bil ves spored absolviran v 4 urah. Lahkoatletičke naprave na Mariborskem otoku sicer niso prvovrstne, ker so premehke, vendar pa so razmeroma dobre. Da se je dvomatch sploh mogel vršiti, gre zaslugi v prvi vrsti mariborski mestni občini z vnetim propagatorjem sporta županom dr. Lipoldom, ki pokaže ob vsaki priliki svojo naklonjenost sportnemu gibanju.

Teniško prvenstvo dravske banovine

V soboto, nedeljo in ponedeljek so se vršila na teniških igriščih Ilirije pod Cerkovnim gradom tekmovalja za teniško prvenstvo dravske banovine, ki so prinesla prav zanimive igre. Zaradi pomanjkanja prostora navajamo danes samo končne rezultate ter bomo v prihodnjih številkah poročali o podrobnostih.

Single gospodov: 1. Schäffer F. (Hašk), 2. Friedrich Karlek (Hašk), 3. Truden Aleksander (Ilirija), 4. Friedrich Krešov (Hašk).

Single dame: 1. Kováč Hela, (ATK, Zagreb), 2. Ravnihar Ksenija, (Ilirija).

Mixed double: 1. Ravnihar Ksenija - Schäffer, 2. Layrer - Voglar (Maribor).

Double gospodov: 1. Truden (Ilirija) - Schäffer (Hašk), 2. Brata Friedrich, (Hašk).

Tekmovalje za Davisov pokal

Pariz, 21. maja. Tudi v zadnjih dveh singlih so zmagali Francozi nad Avstrijo ter so se s 5:0 kvalificirali za drugo kolo. Rezultati so bili: Bousus : Metaxa 7:5, 6:3.

Od ponedeljka do ponedeljka

Ljubljana je mesto kongresov, kakor se rado reče. In zadnji čas kaže, da bo to tudi ostalo. Komaj smo se dobro poslovili od plonirjev naše protituberkulozne borbe, so nas za binkoštno praznično zasule pevске svečanosti s »Slavčevim jubilejem in z gostovanjem prvega bolgarskega pevskega zbora. In še preden so vrli Plovdivci stopili na oder v dvorani Uniona, že smo čitali v listih, da nam mestni tujskoprometni svet pripravlja za jesenske dni še vse drugačne praznike: prvi veliki glasbeni festival, na katerega bodo povabjeni gostje iz vsega pisanege slovanskega sveta. Ne, Ljubljana nikakor ni od muh. Bog jo je položil v srce ene najlepših pokrajlin zapadne Evrope in nič drugega se ji ne obeta, kakor da bodo romarji iz vseh koncev sveta na veke romali vanjo — po malo radosti in po malo lepote. In če se jim ne bo zdelo vredno, da bi priromali sami, jih bomo Ljubljancem zmerom znali privabiti s polnimi prigriski svojega prastarega slovanskega gostoljubja.

Toda kdor vabi, je povabljenca zmerom nečesa dolzan. In prav to je križ pri nas, da si v naši kulturi menda še nismo vzgodeli prave gostiteljske morale. Protituberkulozni kongres na pr. je bil brez dvoma prireditelj tolikšnega pomena, da brij njegovemu delu pozornost prislunila vsa jugoslovenska javnost in da je zbudila zanimanje tudi onkraj naših državnih meja. Prvič v naši zgodovini se je zgodilo, da so se sestali najodličnejši zdravniki iz vse Jugoslavije na posvet, kako bi se protituberkulozna borba lahko organizirala na čim uspešnejši način. Ne moremo pograti, da Slovenija ne bi bila dostojno sprejela svojih odličnih gostov in da jim ne bi bila nudila vsega, kar premore dobrot in naravnih lepot. Samo kako?

Na kongresnem sporedu je bila mimogrede tudi slavnostna večerja v Celju. Tako nekako: Celjska mestna občina priredi udeležencem kongresa na čast slavnostni banket. Takšene banket za okrog 100 ljudi ni majhna reč. Pri moji duši, to nekaj velja. Zato so si v teh časih krize in težav občine in organizatorji kongresov

privzeli navado, da banketov nič več ne prireajo — in živ krst jim tega ne šteje v zlo. No, Celjani so se kljub temu postavili. Prireditelj so banket, potem pa so svojim dragim, mlim povabljenim gostom vsakemu posebej prezentirali račun. In kakor so zdravniki za tuberkulozo sicer diskretni, fini ljudje, ki ne izdajo svojih zadržev: pri moji veri, na tisti imenitni večerji v Celju je marsikdo izmed njih debelo pogledal.

Zato pa le organizirajmo festivale, le kar dajmo jih. Po dviga tujski promet. Čimveč tujcev bo prišlo v deželo k nam, bolj se bomo navdušili občevarja z njimi. In marsikaterih reči se res moramo še naučiti.

Žrtve pretepev in nesreč

Celje, 21. maja. Na binkoštno nedeljo sta igrala na harmoniko 19letni Andrej in 20letni Josip Crnkovič, delavca iz Semča, v neki gostilni pri Sv. Juriju pod Kumom. Zvečer je prišlo v gostilno več vinjenih fantov in eden izmed njih je napadel Andreja. Ta je pobegnil iz gostilne, napadalec pa je tekel za njim z nožem v roki. Nesreča je hotela, da je Andrej padel. Napadalec ga je dohitel in na tleh ležečega štirikrat sunil z nožem v prsa in glavo ter ga smrtno nevarno ranil.

Ko je šel 45letni kovaški pomočnik Karel Vidic iz Ljubljane v nedeljo okrog 20.30 po cesti iz Konjic v Stranice, sta ga napadla dva moška in eden ga je sunil z nožem v levo.

Na cesti med Zidanim mostom in Radečami je v nedeljo okrog pol 10. dopoldne neki avtomobil povozil 25letnega posestnikovega sina Antona Sotlerja in mu zlomil obe nogi.

V nedeljo okrog 11. dopoldne so streljali fantje v Sikošah s karbidom. Nenadno jim je razneslo pločevinasto posodo in njeni drobci so močno poškodovali 14letnega posestnikovega sina Miho Sikoša po obrazu.

Vsi štiri poškodovanci se zdravijo v celjski bolnišnici.

UMIVAJTE ZOBE KAKOR UMIVATE ROKE!

MILO za ZOBE

JE EKONOMIČNO, KER TRAJA DALJE KAKOR KATERAKOLI ZOBNA PASTA

Doizkusite!

POIZKUSNA SKATLA

3-

DIN

TEDEN DNI FILMA

Mlada Lilian Harweyeva, ki žanje zdaj velike uspehe v Hollywoodu

Zgodovinski film na pohodu

Z modo zgodovinskih filmov, ki so izmenada začeli rasti po vsem svetu kakor gobe po dežju, se je začelo dvigati tudi zanimanje za zgodovinske romane. V Ameriki, ki je bila že od nekdaj domena družabnega romana, je zanimanje zanj izmenada padlo in naklade v stotisočih je doseglo le nekaj zgodovinskih romanov. Zlasti tistih, ki so bili v zadnjem času filmani.

Kako je prišlo, da se je zanimanje za zgodovinske romane, ki so bili doslej po krivici precej zanemarjeni, tako izmenada dvignilo? Kako da so našli tako veliko milost v očeh hollywoodskih mogočnikov, da so jih začeli kar na deeblo filmati? No, povod za to je dala najbrž Greta Garbo. Dolgo se je morala truditi, preden je svoje gospodarje prepričala, da bi znala s svojo umetnostjo pokazati tudi najslavnejšo znamenitost švedske zgodovine, junaka kraljice Kristine in si znova osvojiti občinstvo, ki vidi v njej svojo boginjo. Kakor hitro je bilo sklenjeno, da bodo ta film delali, so pohiteli tudi ostali filmski producenti — kakor zmeraj — in začeli delati vsi hkrati zgodovinske filme. Kakor smo videli lani in predlanskim celotno kopico filmov iz zločinskih podzemlja, tako bomo letos gledali vse polno zgodovinskih filmov. In če smo odkriti priznati moramo, da je večina med njimi res dobrih.

Se nekaj je zanimivo. Igralci in igralke vsaj delno lahko izbirajo vloge v zgodovinskih filmih. Nedavno so namreč razpisali producenti anketo, naj igralci povedo, katero vlogo bi najrajši igrali. Joana Crawfordova se na primer ogreva za Jeana D'Arc, devico Orleansko, ne tako, kakor si jo je zamislil resni Schiller, ampak po Shawovi drami.

Kapriciozna življenja željna Marija Antoineta, ki je tako tragično končala pod giljotino, zanima dve filmski igralki, Norma Shearerjevo in Jeana Harlow, žensko s platinastimi lasmi. Maureen O'Sullivan se ogreva za Katarino Veliko, Alice Bradyjeva pa za — Lukrecijo Borgia.

Afera inženjerja Ugrona

Ta film, ki ga je režiral Katscher in mu je glasbene točke skomponiral Fox, bomo v kratkem videli tudi v Ljubljani. Glavne vloge igrajo Paul Hartmann, Gerda Maurusova, Peter Lorre in Paul Kemps. Vsebinska filma je vseskozi napeta, kakor nam pokaže njen kratek oris:

»Petrolejsko ozemlje južnoameriške družbe »Amazonas« je že izčrpano. Upravitelj inž. Ugron sklene ustaviti delo. Tedaj dozna, da namerava direktor družbe »Amazonas« Delmonde odpotovati v Evropo in tam prodati petrolejsko ozemlje na podlagi poročila, ki ga je bil sestavil inž. Ugron. Tedaj, ko je še mislil, da so petrolejski viri neizčrpni inž. Ugron pohiti v pristanišče in še v zadnjem trenutku dobi prostor na ladji, s katero potuje Delmonde v Evropo. Zaman se trudi Delmonde, da bi odvrnil inženjerja od potovanja. Ugron je trdno odločen, da prepreči sleparstvo, in zahteva, da se mu poročilo vrne.

Delmonde ne prizna resnice. Čeprav je že sklenil prvi dogovor z družbo Europa Oil

Co. v Berlinu, katere upravni svet ga ne strpno čaka. Za petrolejske vires se zanima še mednarodni špekulant Santos, ki ima na ladji dva agenta. Njuna dolžnost je, da Delmondeja tako dolgo zadržujeta, dokler se Santos ne pogodi z neko denarniško skupino. Santos jima je obljubil nagrado 25.000 dolarjev. Sibila, tajnica agenta Godfreyja, opazuje Delmondeja in dozna, da namerava Delmonde naslednjega jutra z letalom zapustiti ladjo. To pove Godfreyju. Nihče ne sluti, da beži Delmonde pred Ugronom. Ta je po naključju videl, kako je Godfrey sivo napadel Sibilo, ki je hotela preprečiti napad na Delmondeja. Ugron je ubral Sibilo, ki mu je bila zelo všeč. Oba agenta se dogovorita, da bosta Delmondeja odstranila. Izvabita ga pomoči na krov in Godfrey ga vrže v morje.

Naslednjega jutra odleti z letalom z broda namesto Delmondeja njegov morilec Godfrey. Sibila mora v tem času zabavati Ugrona. Na ladji vsi verjamejo, da je Delmonde poletel v Nemčijo. Ugron opazi, da ga hoče Sibila zavesti na krivo sled.

Istega jutra javi steward kapitanu, da je potnik Godfrey izginil. Godfrey medtem na letališču na njegovo največje presenečenje pričaka upravni svet družbe Europa Oil Co. in ga pozdravi kot direktorja Delmondeja. Direktor družbe Europa Oil Co. ponudi lažnemu Delmondeju 100.000 dolarjev provizije in ta se mu odloči, da prelepari Santos in podpiše pogodbo. V tem se pojavi Ugron. Oba morilca skleneta ubiti ga. Vendar poslušata nasvet Sibile, ki Ugrona na tihem ljubi in ga hoče rešiti. Prijavi Ugrona policiji kot Godfreyjevega morilca.

Ugron beži pred policijo, ker je spoznal, da ga je izdala mladenka, ki jo tudi on ljubi. Skoro se je njegova ljubezen že izpremenila v sovraštvo, ko ga Sibila ponovno reši in mu dokaže, da je njegova tiha zavzecnica. Z uradno potrjeno Delmondejevo radijsko fotografijo dokaže Ugron, da je Godfrey morilec in slepar. Godfrey pravkar hoče dvigniti v banki svojo provizijo, ko opazi, da je razkrinkan. Beži pred policijo v veliki tresor in se ubije.

Tako postane Sibila prosta in srečna ob strani Ugrona.

Mili in Fric
dva prebivalca »Hotela na Oceanu«, najnovejšega Paramountovega filma

Hotel na oceanu

Pravijo, da je glavna atrakcija tega Paramountovega filma, ki ga bomo videli tudi pri nas, v tem, da nam tako v podrobnostih pokaže življenje na modernih oceanjskih velikanih, ki so v pravem smislu besede plavajoči hoteli. Glavni vlogi igraata Irec George Brent in Madžarka Zita Johannova. Režiral je deko Lothar Mendes. Kratka vsebina je:

»Potniški parnik krene proti Ameriki. Velik je in modern. Dr. Thomas je na njem kot ladijski zdravnik. Njegova nevesta žena Sibila potuje z isto ladjo v družbi slovečega bogatina Stevansona. Dr. Dr. Bernhardt ljubi svojo ženo in jo hoče obvarovati zla. A prvega dne ima toliko dela, da nima priložnosti za razgovor z njo. Pri zdravljenju potnikov pomaga zdravniku sestri Pavla.

Med potniki tretjega razreda je Mili Sternova, siromašna mladenka. Da ne bi vrtoglava Mili napravila kakšne prevelike neumnosti, pazi nanjo bivši milijonar Thorndyke. Mili spozna ladijskega boyja Frica, ki ji zaupa, da je slišal, kako bogati Stevanson kupuje delnice Nemško-ameriške plovbe. O tem obvesti Mili potnike tretjega razreda in svoje znanec v drugem in prvem razredu. Vsi začnejo kupovati te delnice, prepričani, da Stevanson dela samo take reči, pri katerih se mu obeta zanesljiv dobiček.

Dr. Bernhardt roti svojo ženo, Sibilo naj se vrne k njemu, ali ona ga ne poslušša. Zdravnik silno trpi zaradi ženine nevestobe. Lepa bolničarka Pavla, edina grlica njegovega trpljenja, razume njegovo bol.

Ko Sibila pove Stevansonu, da je njen mož na ladji, jo Stevanson zapusti in si poišče šarmantno damo, igralko Luizo. Ljubosumna Sibila umori Stevansona katelega smrt ima usodne posledice za delnice Nemško-ameriške plovbe. Tečajni delničarji začnejo silno padati. Mnogi siromašni potniki tretjega razreda bi bili uničeni, da jih ni rešil milijonar Thorndyke, ki so mu poverili ta posel.

Po Stevansonovi smrti izvrši Sibila samomor, Mili se po neprijetnih pustolovščinah z gospodi iz drugega in prvega razreda sprijatelji z ladijskim boyem Fricem. Dr. Bernhardt je izgubil ženo, ki ga ni marala, a dobi lepo bolničarko, ki ga iskreno ljubi.

George Brent in Zita Johannova
imata glavni vloge v Paramountovem filmu
»Hotel na Oceanu«

Filmski drobiž

Greta Garbo sploh ne daje sama avtogramov. To delo opravlja navadno njen tajnik.

Dolly Haas se bo v kratkem poročila z nekim nemškim filmskim producentom. Tako vsej pišejo.

Mala Petra Unkel, ki smo jo videli v zadnjem Tauberjevem filmu, je hči igralca de Kowe.

Heinrich George misli pustiti film in postati spet samo gledališki igralec. Novinarjem je izjavil, da ga je film, oziroma njegovo ozadje, razočaral.

Mladostni Louis Trenker je že v trinštiridesetem letu. Sicer je pa Harry Piel že čez petdeset in tudi Harrz Liedtke se suče tam okoli.

Tovarna lesenih pet in kalupov

Industrij, Trgovskega k. d. v Zaječaru se odda v zakup s strani upravitelja stečajne mase Mike Miloševića ind. — eventualno se tudi prodaja. Glede pogojev se je obrniti na Milana Stevanovića, advokata v Zaječaru. 4727

Josip Kostanjevec

vadniški učitelj v p. in pisatelj

danes po dolgotrajni bolezni v 71 letu starosti, previden s tolažili sv. vere, mirno preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 22. t. m. ob 15¹⁵ iz mestne mrtvašnice na magdalensko pokopališče.

MARIBOR, dne 20. maja 1934.

Žalujejo rodbine Konstanjevec-dr. Trstenjak-Valentić

Forst — oproščen

Pred dvema leti se je Willyju Forstu pripetila huda avtomobilska nesreča. Blizu Mecklenburškega gozda se je hotel z avtom umakniti motornemu kolesu, ki je izmenada pridrvilo izza ovinka. Toda motociklist je izgubil živce in se zaletel v njegov avto. Pri tem se je ubil, smrtno pa se je ponesrečil tudi Forstov prijatelj, ki se je v avtu vozil. Zadeva je prišla pred sodišče in Forst je bil obtožen uboja iz malomarnosti. V drugi instanci je bil zdaj oproščen krivde, češ da nesreče ni on zakrivil, čeprav je baje vozil s hitrostjo nad 100 kilometrov.

Elektrifikacija francoskih železnic

Minister za javna dela Marquet je te dni predložil francoskemu ministrskemu svetu dekret glede javnih del. Dekret predvideva v prvi vrsti elektrifikacijo francoskih železniških prog. Pravijo, da bodo začeli s temi deli že proti koncu letošnjega junija, najpozneje pa v avgustu.

Občutno vrzel.

v izobrazbi, ki vas spričo pomanjkanja oziroma predragih pripomočkov ovira na vaši poti do uspeha, izpolnite s čitanjem ilustriranega tedenskega obzornika »ZIV-LJENJE IN SVET«. Posamezni zvezki samo 2 Din. V redni naročnini samo 20 Din na tri mesece. (Okoli 400 strani poljudno znanstvenega in zabavnega štiva z mnogimi slikami). Uprava: Ljubljana, Knafljeva ulica 5

Mali oglasi

Stanovanje

Beseda 1 Din. davek 2 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

2 stanovanji

trideset in dve sobi s kopalnico oddam maloštevilni družini na Gerbičevi cesti. Poizve se v Oraščevi ulici št. 31. 13788-31

Službe išče

Beseda 50 para davek 2 Din za šifro ali dajanje na slova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Mesarski pomočnik

ozir. poslovodja starejši z dolgoletnimi spričevanji, zmogel nemščine, prvovrsten sekač, vseh vrst v stroko spajajočih del, pošten, trezen event. kavijske zmogel zeli službe. Gre tudi kot kuhinjski mesar v večje sezonsko podjetje. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 14220-2

Hišnica

zelo čista, izobražena, sem eka. 40 let stara, zmogel nemščine, 1500 mese. — Opravljala bi tudi vrt in prala. Pogoji: prenočevanje in malo plače. Na elov v oglašnem oddelku »Jutra«. 14081-2

Službo dobi

Beseda 1 Din. davek 2 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Iščem kuharico

za leto in zimeko sezono. za manjši hotel na Gorenjskem. Pisane posuabe na oglaš. oddelku »Jutra« pod »Stalna 1934«. 14343-1

Telefon 2059

Premog Karbopaketu drva in koks nudi
POGAČNIK
Bohoričeva ulica 5

Vrednote

Beseda 1 Din. davek 2 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah
ČERNE — JUVELIR
Ljubljana, Wolfova ulica 3

Prodaj

Beseda 1 Din. davek 2 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zelo poceni se oblečete

pri Preskerju
v Ljubljani. Sv. Petra c. 14. 133-6

12 oken s šipami

1.15 1.90

in pletilni stroj

»Wederma« 8/50, na dva nitovoda, vse v najboljšem stanju prodam. Posuabe na oglaš. oddelku »Jutra« pod »Rre vrednot«. 13877-6

Brinjevo olje

pristno kupim vsako množino. Ponudbi je navesti količino ter celo postavno v drogerijo A. Florjancić, Ljubljana. Sv. Petra c. 19. 14137-6

Rabljen biljard

prodam. Vprašati: Čufek, Paj. 14063-6

Vajenci-ke-

Beseda 1 Din. davek 2 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pridnega učenca

pošten staršev, v trgovino mehanike blaga sprejme Stanko Lenarčič, Nova vas pri Raketu. 13918-44

ZA ČRNE PRIŠČE

in nečiste čire (karbunculus, furunculus). O delovanju »Fitonina« pravi dr. J. N.: »Z »Fitoninom« ima sam sijajne in nepriznane uspehe. Pri nekem bolniku s karbunculusom (nečistim čiro) se je stanje bolnika, ko so se že pokazali znaki zastrupljenja, izredno popravilo že tretji dan po uporabi »Fitonina«, a v 15 dneh je pri zdravljenju z »Fitoninom« ozdravel popolnoma. Steklenica Din 20.— v lekarnah. Po pošti dve steklenici po povzetju Din 50.—. Poučno knjižico št. 14 vam pošlje brezplačno »Fitona«, dr. z. o. z., Zagreb 1-78. (Reg pod br. 1281 od 28. VII. 1933.)

Komfortno stanovanje

na Miklošičevi cesti, komplet, 1. nadstropje, sestojече iz 5 velikih sob in 2 kabineto, kopalnice in vseh pritlikin, se odda 1. avgusta. — Naslov v oglašnem oddelku Jutra. 4442

GOSPA!

Negujte Vašo kožo zjutraj in zvečer...

z nekoliko vate, namočene v mleko »INNOXA«. Izmenadeni boste, kako bo vata pobrala mnogo nečistoče. Ta preprosti postopek, če ga boste redno izvrševali, Vas bo uveril:

1. da mleko »INNOXA« čudovito varuje kožo;
2. da do dna izčisti kožne pore in to mnogo bolje kakor milo, in da kožo ne draži;
3. da omogoča koži nemoteno dihanje;
4. da z nekimi določnimi primesmi racionalno prehranjuje kožo, jo dela gladko, zdravo, ter ji spravi dejansko v »mlečno« stanje.

Zdrava koža je edina tajnost divne polit.

Puder in šminka le nepopolno prikrivata, včasih pa še celo povdarjata napake utrujene in izsušene kože. Nasprotno pa proizvodi »INNOXA« povečujejo lepoto gladke kože, ter ji dajejo resnično diven sijaj.

Mleko

Innox

NI ŠMINKA!

Krema in puder »INNOXA« izpopolnjujeta blagodejne učinek mleka »INNOXA«.

Dobiva se v vseh parfumerijah, drogerijah in apotekah. 4675

OBČINA LOKA PRI ZIDANEM MOSTU

javlja tužno vest, da je nenadoma preminul njen občinski predstojnik, gospod

Peter Kovač

odlikovan z redom sv. Save, V. stopnje

Pogreb se vrši dne 22. maja 1934 ob 10. uri v Loki pri Zidanem mostu.

Ohranimo mu časten spomin.

LOKA pri Zidanem mostu,

dne 21. maja 1934.